

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 34 korona.
Egy hónapra ..... 3 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 36 korona.
Egy hónapra ..... 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasabos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Csütörtök, június 9.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vendérelk:** Egy szabálytalan szavazás.
- A delegációk sárótlésai.**
- A közműves-estrák a közgyűlésen.**
- A fehér uniformis.**
- Csanádmegye közigazgatása.**
- A tűzérkaszárnya a közgyűlésen.**
- Az egyetem új rektora.**
- Öngyilkos tanító-jelölt.**
- A vasutas-estrák pörbevezédel.**
- A város közgyűlése.**
- Aradi mérnökök Szegeden.**
- Pintye Györgyöt fölmentették.**
- Tárca: Egy fogadás. Irta: Hugues de Roux.**
- Üsarnok: Tógyerka megszabadul. Irta: Abonyi Árpád.**

Egy szabálytalan szavazás.

Arad, június 9

A fejetlenség, mely Arad város közgyűléseinek bizonyos idő óta jellegzetes sajátosságát képezi, ma egy szabálytalanul inszenzált szavazásban domborodott ki. A közgyűlés legfontosabb tárgya: a kaszárnya-ügy volt napirenden, melyre vonatkozólag a tanács egy felette optimistikus javaslatot terjesztett elő. Több bizottsági tag erre azt az indítványt tette, hogy mivel a kaszárnya-ügy se az építészeti, se a pénzügyi bizottságon keresztül nem ment, tehát mielőtt e nagyjelentőségű ügyben döntene a város, vegyék előbb végig az illető bizottságok retortáján, hogy a tanácsnak a kaszárnya-építés anyagi oldaláról mondott véleménye ellenőriztes-

sék, s a közgyűlés a szakbizottságokban megvitatott, tiszta képet nyerjen. Vagyis halasztási indítvány tétel, mely mindenképen célszerű és indokolt volt.

Régi gyakorlat, hogy hasonló esetben előbb a halasztó indítvány felett történik a szavazás, s csak azután kerül döntés alá a tanács javaslata. Ami természetes is, mert például a mai szavazásnál is megtörtént, hogy a tanács javaslatának elfogadása után egyszerűen lehetetlen helyzetet teremtett a főispán azok számára, kik a kaszárnya-építésnek barátai ugyan, de a takarékoság és a jogos ellenőrzés elvénél fogva, szükségesnek tartották, hogy az ügy pénzügyi oldala a szakbizottságokban tárgyalás alá vétessék.

Nem nagyon régen, csak pár évvel ezelőtt még nem volt szokásban nálunk, hogy amikor valamely kérdésben szavazásra került a sor, akkor egyszerre a közgyűlési terem minden oldaláról segítségére siettek volna jószándéku tanácsokkal az elnöklő főispánnak, hanem a közgyűlés vezetője, aki vajmi ritkán folytatta a képviselőtestület tagjaival izgatott hangú szóváltást, s vajmi ritkán járult hozzá, hogy a világos, tiszta kérdések összeavartassanak, fenekestül felforgatassanak, hanem a közgyűlés vezetője biztos kézzel ragadta meg a tanácskozás összekuszált fonálát, s amikor szavazásra bocsátotta a kérdést, mindig megtalálta az utat, melyen át kifejezésre juthatott a közgyűlés tagjainak szándéka, akarata.

A történelmi hűség okáért ide kell jeyeznünk, hogy fent említett időben *Fábián László* volt Arad város főispánja, s az igazság kedvéért konstatálnunk kell azt is, hogy az az éles judicium, mely az ő kiváló sajátossága volt, bizony nem adatott meg mindenkinek.

A kaszárnya-ügyben tehát megtörtént a közgyűlés döntése oly formán, hogy noha számos tagja a képviselőtestületnek alaposabb számításokat óhajtott volna tételni a szakbizottságok által, kénytelen volt ellene szavazni a saját meggyőződésének, mert valami nyakatekert módon odaforgatták a dolgot, hogy aki a tanács javaslatát elfogadja, az *akarja* a kaszárnyát, aki nem fogadja el, az *ellenzi* a kaszárnyát.

Ebből az alkalomból tehát újra aktuálissá válik az az általunk egyszer már fölvetett kérdés, hogy vajjon a legújabb városházi divat folytán nem volna-e célszerűbb szélnek eresztetni az összes bizottságokat, mint így papiroson együtt tartani őket s egyéb hatáskört, munkát nem adni nekik, mint engedélyt arra, hogy rághatják a körmüket, ha unatkoznak.

A legfontosabb kérdésekben, a milyen a vashid ügye, a lóvasut megváltása, a kaszárnya-kérdés: a szakbizottságok véleményére nem kíváncsi a tanács; s ha már valamiféle kisebb közületre ráakarja sózni a felelősség egy részét, akkor néhány „gutgesinnt“ férfiuból összeállít egy ad-hoc bizottságot s viszi az ügyet a

Egy fogadás.

Irta: Hugues de Roux.

— És hányan vannak önök lakosok Chicagoban?

— 1780-ban voltunk százan, 1840-ben ötezen. 1850-ben harmincezen, 1860-ban száz-tizezen, 1870-ben négyszázezen, 1880-ban több mint ötszázezen, 1890-ben, az utolsó népszámláláskor pontosan egy millió kilencszázkilencvenkilenc ezer nyolcszáz voltunk. És tömeg szaporodik, egyre szaporodik. Ma Chicago népesebb város, mint London. Hét várost tartalmaz egymagában; háromszázezer amerikai, négyszázezer németet, kétszázezer irországit kilencvenezer skandinávot, ötvenezer lengyelt, ötvenezer csehét és negyvenötezer skótot. Hát önöknek itt New Yorkban hány lakosuk van?

— Hja, kedves barátom, ezt nem tudom emlékezetből megmondani. Majd egy statisztikai kimutatást kérek... van itt? Annál jobb! Nos figyeljen...

— És kis orrának hegyét egy csipetűvel felnyergelte, olvasta fel a newyorki milliomos a számadatokat. Nem sietett. Biztos volt az összehasonlítás eredménye felől. Előbb a főszszegnek felsőbbbségét akarta élvezni, mintha egy mézédés floridai szőlőfürtöt szopogatna.

— 1699-ben New-Yorknak hatezer lakosa volt, 1776-ban huszonkétezer, 1800-ban hatvan-ezer, 1840-ben háromszötevenezer, 1880-ban nyolcszázötvenezer, 1890-ben egymillió hatszázezer... Most, ha a külvárosokat hozzáadjuk...

— A külvárosok nem tartoznak New-Yorkhoz.

— Bocsánat! Brooklyn és Jersey City már egybeolvadtak a várossal. Fogadást merek önnek ajánlani, hogy nem volna képes a határvonalat megmutatni, ahol a város végződik és a külvárosok kezdődnek... Tehát ha a külvárosok lakosságát is hozzáadjuk, akkor egy három millió ötszázezerből álló összeget kapunk... Ez már csinos szám, mely méltán felkeltheti Chicago irigységét... Mindamellett az ön városa sem kisváros többé...

— És a newyorki polgár a mellénye ujjába dugta a hüvelykujját és meglepődéssel nézgette csodásan fényezett cipőjét, melynek fényében a klub ablakai tükröződtek vissza.

A chicagói milliárdos nem érezte magát legyőzöttnek. Nem is ért volna oda, ahol állott, ha egykönnyen legyőzni engedte volna magát. Szilárd meggyőződéssel válaszolt ekképen:

— Chicago az Egyesült-Államok első városa.

Csend állott be. Nem mintha e szó meglepetést szült volna. Nem jött váratlanul. De az az erő, melylyel mondatott, elárulta a harcias szándékot.

— A newyorki milliomos ballábára mosolygott, melyet keresztbe vetett a jobb lábára. Hidegvérrel válaszolt:

— Ezt be kellene bizonyítani, kedves barátom.

— Nem is akarok egyebet.

— És mivel bizonyítja?

— Azzal a fensőbbbséggel, melylyel Chicago erélye fölötté áll New York erélyének.

A newyorki milliárdos mindkét lábával a földre toppantott és hogy kedvére nevesse, hátravetette magát karszékében. Ily elragadtatásnak ritkán engedte át magát s ép ezért feltűnést keltett vele. Több kevésbé jelentékeny egyéniség közeledett és körbe állt a két vitaközö körül.

- Tehát fogadjunk, pajtás?
- Fogadjunk.
- Hány dollárba?
- Ahányba akarsz.

Megállapítottak egy összeget, nagyon jelentékeny volt. A fogadás tanui nem csodálkoztak, mert a két dús gazdag fogadótól nem vártak kevesebbet. Mindamellett a várakozás fel volt csigázva. Senkisémet nevetett, amidőn a chicagói bajnok kijelentette:

— Chicagoban erélyt lélegzünk be, egy sajtóságos erélyt, melylyel tele van a levegő.

— Állatok és emberek egyaránt?

— Minden lény, ami csak a Michigan partján él! És tudja ön, hogy nekünk huszonkétezer kikötőkarunk van a tó partján?

— Hát béka van e az önök tópartján?

— Hát persze, hogy van.

— Hiszi ön, hogy a chicagói békák, melyek chicagói levegőt lélegzenek be, több erélylyel vannak megáldva, mint azok, melyek Newyorkban a Central Park és a Croton-medence körül éldegélnek?

— Erről meg vagyok győződve.

— Nos, e két állat eldöntheti a fogadásun-

közgyűlés elé, hogy csak úgy nyögnek tőle a jámbor adófizető polgárok.

A kaszárnyakérdésnél különösen nagy mulasztást követett el a tanács, hogy az illetékes bizottságokat megkerülte. A kaszárnya-építésnek barátja Aradon minden ember, mert tisztviselő, kereskedő és iparos egyaránt tudatában van annak, hogy a város forgalma nem megvetendő mértékben emelkedik általa, s tudja mindenki, hogy a városok tucatszámra vetélkednek a tűzéraktanyáért, ha Arad visszautasította volna az építkezést. Nekünk nincs jóakarónk a kormánynál, nincs ajánlónk, nincs támogatónk, a mi ölünkbe úgy potylyant bele ez a kaszárnya, mintha a szél sodort volna ide egy darab aranyat. Attól tehát nem kellett tartania a tanácsnak, hogy a bizottságokban lehetetlenné teszik a kaszárnyát.

De elértünk volna a bizottsági tárgyalásokkal mást. Mindenekelőtt tisztázódott volna egy felette érdekes kérdés, mely a nagyközönség előtt mind e mai napig megfoghatatlan. A katonai kincstár annak idején *hetvennégyezer* korona évi bérösszeget ajánlott fel az Aradon létesítendő tűzéraktanyáért. A város képviselőtestülete elé akkor ezt az összeget terjesztették, s ennek alapján mondta ki a város, hogy a lakatnyája felépítését elvben elfogadja.

Közben aztán történnie kellett valaminek, a miről nem irtak a lapok, amit nem tudnak se a képviselőtestület, se a szakbizottságok tagjai, mert a mai közgyűlésen már úgy terjesztették elő a dolgot, hogy a kincstár csak *hatvanötezer* korona évi bért fizet. Talán csak nem bánta meg ajánlatát a kincstár? Mi pedig talán csak nem voltunk olyan kötözni valók, hogy magunk redukáltuk volna a bérösszeget? A tűzéraktanya terve a hadügyminiszter által megállapított közös normatívum után készül. Ettől valami sokat eltérni nem áll jogában semmiféle bizottságnak. Mondom tehát, hogy valami szokatlan dolognak kellett történnie, hogy most egyszerre kilenc ezer koronával kevesebb bérösszeget kínál

a hadügyi kormány, mint néhány hónappal ezelőtt. A városi tanács tisztelt tagjai bizonyára tudják e változás okát, de rajtuk kívül tudni óhajtaná azt a város közönsége is, főleg pedig a képviselőtestület.

Azután meglehetett volna vitatni a bizottsági tárgyalások folyamán azt is, hogy a város pénzügyi viszonyaiba nem lehetett volna-e a jelenleginél előnyösebben beleilleszteni a lakatnyá-építéssel járó kiadásokat? Hivatalos tudakozódások mentek volna más városokhoz. És ki tudja, hány jó idea merült volna fel még, melyek mindegyikének Aradváros közönsége élvezte volna javát, előnyeit.

Ezeket kívántuk elmondani a mai közgyűlés alkalmából, melyen egy szabálytalan szavazás következtében millióra menő összeg felett döntött a képviselőtestület, anélkül, hogy tagjai egy szimpla tanácsai véleményénél egyebet kaptak volna, s anélkül, hogy szavazatukkal kifejezést adhattak volna amaz általános óhajnak, hogy hasonló közügyeknél az illetékes bizottságokat elkerülni legalább is — nem illik.

**

A delegációk záróülései.

(A delegációk napok vége.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 8.

A magyar delegáció ülését tíz órakor nyitotta meg Széll Kálmán elnök. A napirend első tárgya a tengerészeti költségvetés végleges megszavazása volt. Ezután elfogadták végszerkesztésben a zárómadásokat és a megszállott tartományok budgetjét. A határozatokat közlik a birodalmi tanácsban képviselt országok bizottságával. Ezután az egyeztető hetes albizottság jelentése következett.

Műnnich Aurél előadó: A kiküldött hetes albizottság kötelességszerűleg megvizsgálta a határozatokat, amelyeket az osztrák országos bizottság hozott, minek folytán van szerencsém a következő jelentést előterjeszteni:

Az egyeztető hetes albizottság a mai na-

pen tartott ülésében összehasonlítván a két országos bizottságnak: először az osztrák-monarchia közös kiadásainak és bevételének 1905. évi előirányzata, másodsor a Boszniában, Hercegovinában és a Lám területén lévő parancsnokságok, csapatok s intézetek 1905. évi rendkívüli hadseregi szükségletének fedezete, 3. a hadsereg 1904. és 1905. évi szükségletéhez engedélyezendő rendkívüli hitelek, 4. a haditengerészet 1904. és 1905. évi szükségleteihez engedélyezendő rendkívüli hitelek, 5. az 1904. évi póthitelek, 6. a külügyminisztérium 1903. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett póthitelek felhasználási és elszámolási határidejének kiterjesztése, 7. a hadsereg 1900. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett, továbbá a hadsereg 1901., illetve 1902. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett néhány hitel felszámolási és elszámolási határidejének kiterjesztése, 8. a haditengerészet 1902. évi, illetve 1903. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett egy-egy, továbbá a haditengerészet 1903. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett két hitel felhasználási és elszámolási határidejének kiterjesztése, 9. a haditengerészet 1903. évi illetve 1904. évi szükségletéhez engedélyezett egy-egy összeg rendeltetésének kibővítése, végül 10. a közös kiadások és bevételek 1902 ik évi zárómadása tárgyában hozott határozatait, azokat mindenben egyezőknek és a törvény értelmében összhangban lévőeknek találta, minél fogva a hozott határozatoknak legfelsőbb jóváhagyás alá való terjesztését tisztelettel javasolja.

Elnök: Van-e valakinek észrevétele ezen jelentésre nézve? (Nincs!) Ha senkinek nincs észrevétele s ha szólni senki sem kíván, akkor ezen jelentés alapján az országos bizottság nevében konstátálom, hogy a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok bizottsága által és a magyar országos bizottság által hozott határozatok között eltérés nincs, azok mindenben összhangzóak és így arról, hogy ezen határozatok mindenben összhangzóak, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok delegációját izenet alakjában értesíteni fogjuk. A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok delegációjától hasonló üzenetet kell kapnunk, hogy a határozatoknak teljes összhangzását konstátáljuk. E célból még egy ülés tartása válik szükségessé, a midőn ezen delegációnak ülészaka be is fog záratni. Ezen ülést ma délután egy órára vagyok bátor kitűzni, amikor kérem az országos bizottság tisztelt tagjainak szíves megjelenését. Hogy erről a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok országos bizottságának elnökséget értesíthessük,

kat. Állítsunk egymással szembe egy new-yorki békát.

— És egy chicagói békát.

— De hogyan bírjuk őket harcra ingerelni? . . . Majd nem akarnak összeveszni.

Valaki azt tanácsolta:

— Kérdezzék meg a doktortól.

Néhány lépésnyire egy halom folyóirattól körülvéve egy szemüveges férfi ült. Tudósa volt az élettannak, kinek kísérletei nagy feltűnést keltettek — még Newyork és Chicago külvárosain túl is. Azért jár e klubba, hogy kissé szórakozzék, hogy más emberekkel egy-egy szívtart szívjön el, hogy olykor egy játszma sakkot játszon. Beszéltek ezzel a tudóssal s megismertették vele a fogadást, mire a tudós így nyilatkozott:

— Vegytani műhelyemben sok békát volt alkalmam felhasználni és mindig csodálkoztam életerejük felett. Van azonban egy folyadék, mely meglepő gyorsasággal öl meg e szívós állatokat, holott ez annyi más állat táplálékul szolgál, t. i. a tej. Egy béka, melyet tejjel mérünk, hosszabb-rövidebb idő alatt elpusztul, aszerint, hogy minő ellenálló képességet tud kifejteni; sokáig azonban egy sem bírja ki. A falusi gyermekek előbb ősmerték a tejnek a tulajdonságát, mint a tudósok és gyakrabban mulattatják magukat, mint önök gondolnák, azzal, hogy békát fullasztanak bele abba a tejjel, melyet később önökkel itatnak meg.

A két fogadó illő komolysággal nézett egymásra.

— Mit szólna ön kedves barátom ahhoz, ha egy veder tejjel meritenénk a két bajnokot.

— Két veder tej kellene hozzá. Egyet-egyét mindegyik béka észére.

— Nincs semmi ellenvetésem.

— És mikor tegyük a próbát? . . .

— Nyolc nap múlva.

— Ebéddel egybekötve.

— Magától értődik.

— Doktor ur . . . urak . . . meghívom

önöket; önök tanul voltak a kihívásnak, legyennek tanui a párba jának is.

A múlt héten folyt le az ebéd a Manhattan klubban. Ez alkalommal újra bebizonyosodott, hogy nincs okvetlen szükség hölgyek jelenlétére, hogy egy estély jól sikerüljön. A virágok, a borok, a szivarok kifogástalanok voltak. Kitérően mulattak az étlap felett, mely természetesen ez alkalomra volt szerkesztve és melynek címlapja két egymással kardpárbajt vívó békát ábrázol.

Számos ércvederben jégbe hűtött pezsgő várt a fogyasztásra. Inasok hordták körül az izletes ételeket és finom italokat, míg végre két inas előhozta azt a két edényt, mely a kísérlethez volt kijelölve és teleöntötték habzó tejjel. Egy tejjel szükkölködő család hálás köszönettel fogadta volna e becses táplálékot.

Megkérdezték az inastól:

— Honnan való a tej, New-Yorkból, vagy Calcagóból!

Mire az egyik inas tisztességtudással eképen válaszolt:

— A tejet Pensylvániából hozattuk.

Mindenki helyeslőleg bólintott. A betét oly nagy volt, hogy nem győzték elegendő figyelmet tanusítani a két teljesen egyenlő kiállítás bíró versenytárs iránt.

A new-yorki versenyző mutatta be először a saját pályázóját. Egy sötétzöld állat volt, fekete árnyalattal. Tulajdonosa, kijelentette, hogy az állatsereglet közelében lévő tó partján fogták. Közepes fejlődésű, átlagos erejű békának tartja. A doktor, miután megvizsgálta az állatot, igenlőleg bólintott.

A chicagói béka világos zölde színű volt. Egy kristály kehelybe állított kis létra legfelső fokán guggolt és aligha volt halvány sejtelve arról, hogy mily fontos hivatásra van kiszemelve. Alakja, sulya, körülbelül akkora volt, mint a versenytársáé. Különböztetett ezt a tanuk nem tartották figyelemreméltónak, miután, mint mondták, e körülményre nézve a fogadáskor nem állapodtak meg. Nem volt egyéb elbírálni való, mint egy new-yorki béka és egy chicagói béka, melyeket egy tejpróba útján kellett elbírálni. A kitűzött díjat pedig az nyeri el, amely az alámerítés után legtovább képes a halállal dacolni.

— Nemde, ezek a fogadás feltételei?

— Igenis ezek.

— Tehát uraim, ha önöknek úgy tetszik . . .

Mindegyik szolga a lábánál fogva emelte fel a rábizott békát; az adott jelre mindketten egyszerre ejtették bele a hófehér tejjel, aztán a két edényt egy csalánszövetel takart asztalra helyezték és a két kísérleti állatot átengedték a sorsuknak.

Ugy határoztak, hogy éjfélkor nézik meg, hogy mi történt velük.

— Urak, éjfél van . . .

A sötétségből a villamos lámpák fénye alá hozott két béka egyszerre életjelet adott magá-

kérem a mai ülés jegyzőkönyvének azonnal való hitelesítését.

A hitelesítés megtörténte után az ülés véget ért.

Az osztrák delegáció Jávorszky elnöklete alatt szintén tíz órák ülésezett. A miniszterek közül megjelentek: gróf Geluchovszky, lovag Pitreich, báró Burián, továbbá báró Spaun tengernagy. Bartoli delegátus interpellálja báró Spaunt a pólai tengeri arzenál munkásainak fizetése, nyugdíja és előléptetési viszonyai tárgyában. Ezután a napirendre tértek át. Kienmann előadó a kérvényezési bizottság nevében előterjeszti a különböző osztrák iparegyesületek kérvényeit a katonai szállításokban való részvétel tárgyában. A pártoló javaslatot elfogadják.

Burián miniszter Novák és társainak interpellációjára válaszképpen kijelenti, hogy kész volna a magyar kereskedelmi muzeumhoz hasonló vállalkozást Boszniában anyagilag is támogatni. Ellenben Goluchovszky külügyminiszter dr. Zaffron és társainak azt feleli, hogy nincs módjában a triest-argentínai hajóállalatot szubvenzionálni. Ugyancsak dr. Zaffronnak egy interpellációjára azt feleli, hogy a borvám kérdésében Abbaziában semmiféle megegyezés nem jött létre.

A magyar és osztrák delegáció délután tartotta együttes záróülését, amelylyel a tanácskozások véget értek. Az elfogadott határozatokat szentesítés végett a király elé terjesztik.

TÁVIRATOK.

Az angolok harcai.

London, június 8. A Times jelenti Tangerből tegnapi kelettel: Anjoia törzsbeli fegyveres mókók behatoltak egy angol házába és annak feleségét pisztolylyal fenyegetve kényszerítették távollevő ura két fegyverének kiszolgáltatására. Az eset lényes nappal történt. Az angol konzul a vétkesek azonnali letartóztatását követelte. A marokkói hatóságok azonban vonakodnak, mert a támadás szerzője az anjoia-törzs egy befolyásos személyisége.

A balkáni pokolgép.

Konstantinápoly, június 8. Alapítalak azok a híresztelések, hogy Oroszország azt kívánta volna, hogy engedjék meg néhány fekete-tengeri hadihajójának a szoroson való átvonulását.

ról. Háromszor vagy négyszer erőteljesen ficánkoltak, mire felső testük a gyilkos folyadék felszínére került. Mindkettő egészen fehér volt a tejtől, jelölül annak, hogy már nagyon ki voltak merülve és nem voltak képesek magukat a felszínen tartani.

— Még nem lehet tudni, hogy melyik lesz a győztes, — jelentette ki a doktor a kíváncsi kérdezőknek.

Az urak nem tehettek okosabbat, mint hogy ismét visszatértek a boros poharakhoz és téás csészékhez. Reggel három órák ismét összejöttek a második vizsgálat megejtésére. A doktor maga vette le a fedőt az edényről, amely a newyorki békát tartalmazta. Az urak látták, hogy a doktor összeráncolta a homlokát, amidőn a kezét a tejbe dugta. Csakhamar egy békát húzott ki onnan a lábánál fogva... az asztalra tette s így szólt:

— Ez ugyan elpusztult. Most nézzük a másikat.

És hasonló óvatossággal mint első ízben, vette le a második edény fedelét. De alighogy egy pillantást vetett az edénybe, meglepődve felkiáltott:

— Nini!... Talán bizony éi?

— Még pedig keményen!... Az ördög-adta békája!... Bizonyosan kirugdalta a tejet az edényből:

— Lássuk csak! Lássuk csak!

Nem volt tej az edényben. Csak egy kis vaj volt a fenéken és a kis dombocskán félig lehuny szemekkel, pukkadásig teli hassal guggolt a chicagói béka és oly elégedettnek látszott, mint egy jóllakott tőkepenész.

A törökök azt állítják, hogy az a pokolgépet tartalmazó láda, mely a vasuti robbanást idézte elő, Szófiából érkezett. Ezt a bolgárok kétségbe vonják, mégis szigorú vizsgálatot ígértek.

A kőműves-sztrájk a közgyűlésen.

(Elismerés a rendőrségnek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 8.

A kőműves-sztrájk utolsó hullámai ma szüneteltek el a város közgyűlésén. A rendőrség nagy munkája került szóba és ennek kapcsán dicsérő szavak hangzottak el a rendőrségi tisztikarról és a legénységről. Annyi bizonyos, hogy a kőműves-sztrájk sok embernek adott nagy és nehéz munkát.

Fáradtak miatta csendőrök, katonák, újságírók, de mindezeknél keményebb és fárasztóbb dolguk volt a rendőröknek. Ezt a magaviseletet megjutalmazandó, adott be Edvi Illés László és néhány képviselőtestületi tag egy indítvány a város közgyűléséhez. Az indítvány azt kéri a közgyűléstől, hogy nyilvánítsa teljes elismerését a sztrájk alatt sokat szenvedett rendőrségi tisztikar működése felett, a legénységnek pedig ezenfelül, minthogy a sztrájk miatt külön kiadásai voltak, szavazzon meg a közgyűlés 5—600 koronányi jutalmat. A jutalmak kiosztásával pedig bizassék meg a tanács.

Élénk helyesléssel fogadta a közgyűlés az indítványt, melyet Kádas Kálmán főjegyző adott elő.

A legelső, aki ehhez hozzászólt, Steiner Jakab volt. Röviden csak ezt kérdezte:

— Milyen alapon?

Az ügy referense így felelt:

— Ez a kiadás semmiféle alap terhére nem esik, hanem a rendkívüli kiadások tételénél fog fedezetet nyerni — felelt neki Kádas.

— Igen? No jó, csak csinálják ezt is — felelt epésen Steiner.

Műlek Lajos dr. az erkölcsi és anyagi elismerést szintén helyénvalónak tartja s egy szóval sem emel kifogást az ellen, hogy az indítványból határozat legyen. Egy megjegyzése van csupán, és pedig az, hogy ugyanakkor, mikor a sztrájk tetőpontján a szenvedélyek fel voltak korbácsolva, a sztrájk vezetői oly higadtan viselték magukat, hogy ezért szintén elismerést érdemelnek. Indítványozza, hogy a sztrájk sima és zavartalan lebonyolításáért úgy a munkaadók, mint a sztrájkolók vezetőinek elismerés fejeztessék ki.

— Eláll, eláll! — volt erre az általános válasz.

Sarlot Domokos főkapitány állott fel ekkor szólásra s védelmébe vette az indítványt. Konstatálja a közgyűlés színe előtt, hogy a kőműves munkások a sztrájk alatt oly szépen viselkedtek, hogy semmiféle néven nevezendő rendőri beavatkozásra velük szemben szükség nem volt, ő vele szemben engedelmesek voltak, sőt annyi figyelmet árultak el, hogy ők maguk kértek egy bekerített sztrájkanyagát, hogy oda idegen be ne mehessen. Mikor a szerencsétlen eszméjű általános sztrájk kitört, a munkások hozzája folyamodtak sztrájkanyagáért, de ő ezt a kérelmet megtagadta, azonban azt elűzte, hogy a munkások egy nagyobb helyen szórakozás címe alatt együtt lehessenek.

A főkapitány nyilatkozatát taps kísérte.

Nagy Sándor dr. intézett ekkor kérdést a főkapitányhoz. Ugy tudja, hogy a tömeges rendőri bíraskodás alkalmával oly ítéletek is hoztak, melyek a helyzethez mérten tulszigorúknak mondhatók. Azt kérdezi, hogy van-e mód még az enyhítésre.

Sarlot Domokos nyomban válaszolt a kér-

désre. Ő is látja, hogy súlyosak voltak az ítéletek, de olyankor, mikor egy mozgalom lángba akarja borítani az egész várost, nem lehet giaszékezttyével az ügyhöz hozzányulni. Azokat a zavargókat, akik idegen műhelybe betörték, onnan a munkásokat kihurcolták, meg kellett büntetni. Enyhítés csak ott lehetséges, ahol kitiltásra szolt az ítélet, s itt ő főkapitányi hatáskörében halasztást adhat, akár ad graecas calendas. Ha hozzája fordulnak az elítéltek ilyen kérelemmel, ő készséggel fogja teljesíteni a kérelmeket.

A közgyűlés helyesléssel fogadta ezt a választ is. Ezután a főispán bejelentette a határozatot, hogy a rendőrségnek a közgyűlés megszavazza az erkölcsi és anyagi elismerést.

Végül még egyszer felállott Sarlot Domokos és úgy a maga, mint kartársai nevében mély és hálás köszönetét fejezte ki a közgyűlésnek.

A fehér uniformis.

(Az orosz-japán háború.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 8.

Kuropatkin, a nagy orosz hadvezér megállapította, hogy mindennek a fehér ruha az oka. Tudniillik az orosz katonák fehér zubbonya, a mely kitűnő célzó-pontul szolgál a japánoknak, a kik ezt eddig elég jól is használták föl. Ennélfogva Kuropatkin sürgősen elrendelte, hogy minden orosz katona szürke uniformist viseljen. Csak az a kérdés, hogy a mi az orosz hadvezérek taktikai ügyességéből hiányzik, azt is pótolni fogja-e a — szürke uniformis?...

Egyebekben a japánok újra megkezdtek Port-Arthur bombázását, s komoly előkészületeket tettek arra, hogy hosszú, fáradságos munkájukat ennek birtokba jutásával befejezzék.

Legujabb távirataink ezek:

London, június 8. A Daily Telegraph jelenti Tokióból tegnapi kelettel: A IV. hajóraj parancsnoka, a ki a Port-Arthur előtt végzett kutató utjáról visszatért állomáshelyére, jelentést tesz a névszerint ismeretlen, de a Giliak mintájára épült orosz ágyunaszád elsüllyedéséről. Azt is jelentik, hogy egy másik orosz ágyunaszád, mely ugyanolyan alakú volt, ugyanabban az időben a parttól mintegy egy mértföldnyire repült a levegőbe.

Berlin, június 8. Az oroszok szigorú intézkedéseket tettek, nehogy a kínaiak elhagyják Port-Arthurt és a katonai titkokat elárulják a japánoknak.

Csifu, június 8. A japán flotta tegnap éjjel Port-Arthur bombázását hosszú szünet után újra megkezdte.

Port-Arthur előtt egy orosz csatahajó elmerült.

Szebasztopol, június 8. A Szmolenszk nevű orosz cirkálóhajót felrobbantották. Valószínűleg anarkisták műve volt.

London, június 8. Tokióból jelentik: Hétfőn éjjelkor négy japán ágyunaszád fontos szemlét tartott a célból, hogy a port-arthuri kikötő ejáratát megvizsgálják. E közben heves tüzelés fogadta őket, s egyik ágyunaszádot nyolcszor eltaláltak. Egy matróz meghalt, egy megsebesült. A japánok most oly kémhajókat használnak a tengeralatti aknák kiderítésére, a melyek csekély mélyjárata voltuknál fogva, buváraik segítségével kikerülnek azok veszedelmét.

London, június 8. *Mukdeni* távirat jelenté: *Korupatkin* orosz fővezér elrendelte, hogy az orosz sereg összes katonái az eddigi fehér egyenruha helyett *szürkét kapjanak*, mert úgy tapasztalta, hogy a fehér ruhájú orosz katonák eddig igen jó célpontul szolgáltak a japán fegyvereknek.

Szentpétervár, június 8. Az orosz távirati ügynökségnek jelentik *Liaojangból*, hogy az oroszok e hó 6-án *visszaverték a japánoknak szárazföldön és tengeren Port-Arthur ellen intézett támadását*, miközben a 3-ik japán hadsereg megsemmisült. Ugyancsak a tengeri ütközetben négy nagy japáni hajót tettek tönkre az oroszok.

MULATSÁGOK.

(=) A felsőbb leányiskola júniálisa *csütörtökön*, június 9-én, d. u. 5 órakor lesz megtartva a ligetben, még kedvezőtlen időjárás mellett is.

(=) *Turista-mulatság*. Az aradi turista egyesület a kirándulások iránt megnyilatkozott szokatlan nagy érdeklődésnek és többoldairól kifejtett óhajnak és kérelemnek engedve, június hó 12-én (vasárnap) a tervbevett délutáni kirándulást megváltoztatva, egész napi kirándulást tervez, és így a kirándulási programban fölvevett délutáni indulástól eltérőleg reggeli indulás mellett Savanyukut erdejében a következő programmal tart júniálisát. Találkozás és indulás a pályaházból reggel 6 óra 35 perckor, érkezés *Mária-Radnára* 7 óra 34 p.-kor. A Maroson és Lipán át gyalogséta Savanyukutra (4—5 kilométer), hova megérkezés délelőtt 9 órakor. Reggeli. Savanyukut és kiránduló hely megtekintése. Ebéd. Délben erdőparti tánc, játékok, fürdés, osona. 6 órakor visszatérés *Mária Radna* állomásra, innen indulás este 7 óra 48 p.-kor és érkezés *Aradra* 8 óra 50 p.-kor. Élelmet mindenki magával hozzon. Jelentkezni lehet az indulás napjáig az egyesület igazgatójánál (Felső kereskedelmi iskola.) Vezető: *Kirle Antal* (Florján u. 6 b.) A kirándulásra jelentkező vendégek (nem egyesületi tagok) szívesen láttatnak.

Csanádmegye közigazgatása.

(A *Kriván-ügy* s az aradi árvaszék.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Makó, június 8.

Csanádvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg június havi ülését. Az ülésen *Meskó főispán* távolléte miatt *Návay Lajos* dr. alispán elnökölt, az alispán jelentését pedig *Hervay István* megyei főjegyző terjesztette elő.

Az alispáni jelentés a közigazgatás állapótáról szólva, mindenekelőtt megemlíkezik arról, hol a megyei árvaszéknel is ugyanazon hivatalos órákat — reggel 7-től délután 1/2-ig — léptette életbe, mint a közigazgatásnál. Rendeletet adott ki a szolgabíráknak, hogy a községi gyámok megválasztásánál mindig az intelligensebb elem érvényesüljön. Továbbá megtett minden előintézkedést, hogy az *aratási idő alatt savargások ne álljanak elő* a munkások között.

A jelentés helyesítő tudomásulvétele után a csanádmegyei *Kriván ügyben* tett előterjesztést *Hervay főjegyző*. A *Kriván örökösök* megbízott ügyvédje, *Ormos Ede* dr. tudvalevőleg az árvák igényének s követelésének megállapítása végett más árvaszék delegálását kérte. E célból az *aradmegyei árvaszék* kérték fel, de az *nem fogadta el*. Esetleg *Makó város árvaszéke* is átvizsgálhatná az ügyet, de az örökösöknek ez ellen is kifogásuk van érdekeltség címén. Ezért ajánlja a főjegyző, hogy a bizottság a belügyminisztert kérje fel az *aradi árvaszék delegálására*.

Justh Gyula hozzájárul a miniszter felkéré-

séhez, de ne kéljenek bizonyos árvaszéket. Delegálja a miniszter azt, a melyiket akarja.

A bizottság ilyen értelemben határozott.

Hervay István főjegyző kérdi ezután meg *Mikes Gyula* államépítészeti főmérnököt, hogy miért adta ki az apátfalva—m. csanádi országutat legelőnek

Mikes Gyula a haszonbérbeadást a'val indokolja, hogy kevés az utak jövedelme.

Justh Gyula állategészségügy-ellenesnek tartja az ilyen eljárást, amit a törvény különben is határozottan tilt.

Indítványára aztán kimondotta a bizottság, hogy jövőben nem engedi meg az utaknak legelői való bérbeadását, hanem a fűvet adják el árverésen.

A gyűlésnek egyéb érdemleges tárgya nem volt. Az előadói jelentéseket tudomásul vették, s az ülés tizenegy óra után véget ért.

A tüzerkaszárnya a közgyűlésen.

(Hogy szavazzák a milliókat?)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, június 8.

A tanács ma a közgyűléstől kerek egy milliót kért a *tüzerlaktanya* fölépítésére, a közgyűlés ezt a milliót jólelkűen megadta. Hogy mért egy milliót és mért nem kettőt, a tanács titka marad. Ha az ügy, a mint máskor szokásban volt, a szakbizottságok retortáin ment volna keresztül, akkor a városatyák is megtudták volna, sőt nincs kizárva az eset, hogy a városra nézve kedvezőbb formában és módozatok mellett került volna a közgyűlés elé: ámde a tanács ezt merőben fölöslegesnek tartotta.

Maga az a szavazás, a melylyel a millió fölött döntöttek, szabálytalan volt. A tanács javaslatával szemben indítványt tettek, hogy az ügy adassék ki határozathozatal végett a pénzügyi, építészeti és a jogügyi bizottságnak. Ez nyilvánvalóan *halasztó* indítvány. A gyakorlat által szentesített törvénye pedig az a közgyűléseknek, hogy a halasztó indítvány az érdembeli javaslat előtt teendő fel szavazásra. A főispán ezt nem tette, sőt a halasztó indítványokat *szavazás alá se bocsátotta*. Pedig a törvényhatósági bizottság tagjai közül voltak többen, úgy lehet, a többség, a kik az építés mellett voltak ugyan, de a szakbizottságok útján való alapos megvitátást sem elleneztek volna. A mint hogy ez a kettő egyáltalán nem zárja ki egymást.

Azonban a városnál hadat izentek a bizottságoknak. Milliók fölött a tanács bölcsesége nyomán, egy félóra alatt döntöttek, — a nélkül, hogy a jelenlevő városatyák közül csak öt lenne, a ki alaposan ismerné a dolgot. Legalább annyi alapos-sággal, a mennyi megnyugtatta annak lelkiismeretét, a ki a város pénzéből egy milliót megszavaz.

Az ülés ezen részéről a következő tudósítást adjuk:

Varjassy Lajos gazdasági tanácsos hosszasan referált a legutóbbi katonai szemléstől, s annak ismeretes előzményeiről. Elmondja, hogy mennyire igyekeztek a katonai kiküldötteket kapacitálni annak érdekében, hogy a kaszárnnyát a birkásdülőbéli telekre építsék; hivatkoztak arra, hogy az *Erzsébet-város* fejlődése függ attól, de a katonáék, arra való tekintettel, hogy a szennyvíz-szűrő telep közelben van, s így az egészségtelen, nem akarták elfogadni. Nem marad tehát egyéb hátra, mint hogy a

katonák követelésének megfelelően a kaszárnnyát a libásdülőbéli telekre építsék, a *Sarlot-és Kristyóry-féle* telkek megvételével. A katonák mindössze annyit engedtek, hogy az épület homlokzatot 250 méter helyett 216 méter hosszúságban építsék föl. A tanács javaslata, hogy a város mondja ki, hogy az említett telkek megvételével a kaszárnnyát a libásdülőbéli telken építsék föl. A kaszárnnyaépítés költségei a mérnöki hivatal számításai szerint egy millió koronát fognak tenni; a város a katonai kincstártól 65.000 korona évi bért kap, a miből a fölveendő kölcsön amortizációja fedezhető. A *Kristyóry-és Sarlot-féle* telkeket összesen mintegy százezer koronáért vennék meg. Miután ingatlanok megvételéről van szó, a tanács azt javasolta, hogy most elvben határozzon a tanács, s az ügyet a törvény értelmében a jövő havi közgyűlésre tűzze ki érdemleges tárgyalás végett.

Avarffy Géza drágállotta a megveendő telkek árát. Itt két szőlőről van szó. Már pedig Magyarországon a legfinomabb szőlőnek holdja, beszámítva a szőlőhöz tartozó épületeket, nem kerül többé 3500 koronánál. Azt indítványozza, hogy a megveendő *Sarlot-és Kristyóry-szőlők* holdjának árát 4500 koronában szabják meg, illetve ehhez képest alkudozzanak velük.

Varjassy Lajos gazdasági tanácsnok azt feleli, hogy az illetőkkel igenis alkudozásba léptek; a telek szakértők által lett fölbecsülve, s a tulajdonosok a becslési áron alul adják ide. A megveendő telkekért négyeszőg ölenként hat koronát fizet a város; ennél olcsóbban építéshez telket venni Aradon nem lehet.

Varjassy Árpád: *Avarffy* okoskodása megjárhat *Kuvin*, vagy *Kovaszincon*, de nem Aradon. Itt nem szőlőről, hanem építéshez szükséges telekről van szó, miután az jobbról-balról be van építve. Ha kisajátításhoz nyulnak, az esetleg egy évig is elodázhathatna a dolgot, s azzal csak a közönség érdeke szenvedne.

Steiner Jakab kifejti, hogy a tanács és a mérnöki hivatal számítása nem reális. Egyszerű számítások rávezetnek annak téves voltára. A fölveendő kölcsönnél nem számították az interkaláris kamatokat, a kölcsön beszerzési költségeit. A kaszárnya nem fog nekünk jövedelmezni, mert folyton újabb s újabb kiadások lesznek vele. Ő ugyan tagadásba veszi, hogy az új kaszárnya építése a kereskedőre és iparosra olyan nagy boldogságot jelentene, mint a hogy a tanács hiszi. Az építésbe azonban nem szabad belemennünk, a míg arra nézve alapos számításaink nincsenek s azokat meg nem ismertük. Indítványozza, hogy az ügyet adják ki véleményezés végett a pénzügyi bizottságnak, s addig ne határozzanak fölötte.

Staubert József csatlakozik *Steiner Jakab* indítványához, annyival is inkább, mert a városnál újabban mind jobban hódít a szokás, hogy a legfontosabb ügyeket, mint a minő volt a hid-ügy, a lóvasút kérdése, s most a kaszárnnya-építés, a hivatott bizottságok megkerülésével hozzák a közgyűlés elé, s alapos megvitátás nélkül bocsátják szavazás alá. Most is csak papíron áll, hogy a tüzerkaszárnnya körülbelül egy millió koronába fog kerülni, mert ennyit mondott a hadtestparancsnokság átiratában. De hogy valójában így lesz-e, azt nem tudjuk. Meggyőződése, hogy mihelyt a kaszárnnya építése készen lesz, a katonák újabb s újabb követeléssel lépnek föl a várossal szemben, mert látják, hogy egy kis szekaturával mindent elérnek. Azt indítványozza ő is: adassék át ez az ügy a pénzügyi bizottságnak, az vitassa meg alaposan a számításokat, s úgy kerüljön az ismét a közgyűlés elé.

Edvi Illés László: Neki mindig az volt a nézete, hogy a kaszárnyák építése nem a városok dolga s azt a kincstárnak kell végezni. De ha már az építésbe belemegyünk, akkor viselni kell annak következményeit, s a kaszárnyát igyekezni kell mielőbb fölépíteni. A tanács javaslatát elfogadja.

Virág Lajos főmérnök: Igyekszik számot adni a költségekről. Részt vett Aradon három nagy kaszárnya építésében. A legutóbbi lakatnyára 200,000 forintot irányoztak elő, s abból az árlejtéssel megtakarítottak 15,000 forintot, sőt a megtakarítással fölépítettek egy nagy baraklakatnyát. Ő tehát a tüzérlaktanya költségeinél oly egységáratok vett föl, hogy a legutolsó kaszárnya egységáraitól tizenöt százalékot leütött. Ő figyelmeztette a katonai kiküldötteket, hogy a libásdülőben való építkezésnél a két idegen telket meg kell szerezni. A katonai kiküldöttek ezt azzal ellensúlyozták, hogy három épülettől elállottak s így hozták be az építéshez szükséges 100,000 koronát. Ezen számítás alapján teszi a költségeket egy millió koronára. Nem képzeli, hogy drágábban fognak építkezni, mert előreláthatóan rossz gazdasági év fog következni, s a vállalkozók, munkások örülni fognak, hogy munkát kaphatnak. Majd azt hangoztatja, hogy az építést megelőzőleg jegyzőkönyvet vesznek föl, amelyben az utolsó szögig meg van állapítva, hogy mire van szükség. Annál többet a katonai hatóság nem követelhet. A honvédhuszárak építésénél nem is követeltek. A 65,000 korona bér pedig nem puszta kombináció, hanem a katonaszállásolási törvény utasításai alapján lett megállapítva. Kéri a tanács javaslatát elfogadni.

Szalai Arnold dr. részt vett azon a szemlén, a melyet legutóbb tartottak, s a polgármestert idézi tanúnak, hogy azok a kifogások, a melyeket katonai részről a birkás-dülőbeli telkek ellen fölhoztak, abszolúte nem állhatnak meg. Inkább a libás-dülőbeli telken való építkezés rejt magában veszedelmet: három nagy lovaskaszárnya lesz egymás hátán, s ha egyikben járvány lesz, nagyon könnyen áthurcolják a másikba. Pártolja Stauber javaslatát. Azonban az idegen telkek megvételének csak egy módjához járul hozzá: a törvényes kisajátítási eljáráshoz. Meg van győződve, hogy az a telkek árát kisebb összegben állapítja meg, mint a tanács. Azt indítványozza, hogy az ügyet ne csak a pénzügyi, hanem a jogügyi bizottság elé is vigyék. Ha ehhez nem járulnának hozzá, akkor az az indítványa, hogy Aradváros egyáltalán ne építsen tüzérlaktanyát. (Zaj.)

Avarffy Géza személyes kérdésben polenizált Edvi-illés Lászlóval.

Steiner Jakab a főmérnökkel szemben kimutatja, hogy a honvédhuszárak építésénél igenis sok újabb követelése volt a katonai hatóságnak. Ne csak mára, hanem ötven esztendőre gondoljunk, amikor ilyen nagyfontosságú ügyben határozunk. Még egyszer indítványozza, hogy az ügyet a pénzügyi és a jogügyi bizottság elé utasítsák, mert nem látja be, hogy mért kelljen per abszolúte ép ma határozunk ebben, s mi veszedelem származik abból, ha azt előbb megvitatják.

Ekkor **Urbán Iván** főispán szólott a tanács javaslatának védelmére. Hogy a megveendő telkek másképp lettek becsülve, mint a városnak már meglevő területe, az az oka, mert az utóbbi szántó, a melynek holdja 700 forintnál többet nem érhet, s az előbbieket szőlők; a szőlő holdjának jövedelme pedig nyolcszáz forintot tesz ki. (Ellentmondások). Csodálja Stauber fölszólalását, holott: ő lapjában az építés mellett volt . . .

Stauber József: En nem az építést ellenzem, csak azt akarom, hogy azzal előbb a pénzügyi bizottság foglalkozzék!

Urbán Iván fejtegeti, hogy a bizottságnak nem volna anyaga, hogy az építés ügyével foglalkozzék.

Ezután megkezdték a szavazást, amely (a mint a város közgyűlésén már szokássá vált) újabb és újabb zavarokkal járt.

A főispán enunclálta.

— Fölteszem a tanács javaslatát a szavazásra. Ha azt a közgyűlés elfogadja, a másik kettő ugyis elesik.

— Nem áll! Azok halasztó indítványok! — kiáltottak többen közbe.

Mindazonáltal a főispán föltette a kérdést. A tanács javaslata mellett szavaztak: ötvenketten.

— Most megejtem az ellenpróbát, — mondta az elnök.

Erre a bizottsági tagok egy része hol fölkel, hol leült. Előbb tíz-tizenöten állottak föl, azután csak hárman. A dolognak az volt az oka, hogy voltak, akik a tanács javaslatát ugyan nem fogadták el, de az építést magát nem ellenezték, csupán a bizottságokhoz való utasítás mellett voltak.

Stauber József fölszólalt: Szabálytalan volt a szavazás.

— Nem fogadok el a bizottsági tag urtól utasításokat, — felelte izgatottan a főispán.

— Akár fogad, akár nem, mégis szabálytalan volt. — Szólt rá Stauber.

Azzal, az ellenpróba eredményét konstátálva, kimondta a főispán, hogy a közgyűlés a tanács javaslatát elfogadja.

Öngyilkos tanító-jelölt.

(Egy aradi család tragédiája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 8.

A katonaság . . . A rém, amely már anynyi emberéletet sodort az örök sötétségbe, ismét egy áldozatot kívánt. Anyák sirása, szerelmesleányok könyei, legényemberek elvesztegetett esztendői szinte összenőtt fogalmak a militarizmussal. És tegnap este egy virágkorában levő fiatalember menekült a katonaság szenvedéséi elől a halálba. Volt oka a szenvedésektől fölenni, mert a bátyja most három éve ugyancsak a katonaság miatt lett öngyilkos. Az már szolgált is; de nem bírta megszokni a fegyelmet, mely miatt gyakran durvaságokat is kellett szenvednie: inkább választotta a halált. Most azután utánament az öccse is, kötelességszerűen döntve a szegény szülőket, akik még ki sem heverték az első sebet, mikor már a másodikat ütötte rajtuk a rém: a katonaság.

Bácskai Gusztáv harmadéves tanítóképzői hallgató, aki tavaly és tavaly előtt az aradi, most pedig a dévai tanítóképzőbe járt, most vasárnap jött haza az Erzsébet-körut 12. szám alatt lakó szüleihez. A fiatalember most lett huszonegy éves, most kellett volna első ízben sor alá állania. Miután pedig még nem volt meg a képesítése, attól félt, hogy három esztendőre fogják bevenni s ezzel megakasztják a pályáját. Gyakran mondogatta szüleinek, hogy nagyon fél a katonaságtól.

Tegnap délután még jókedvűen mulatgatót és hegedült. Szülei semmi különösöt nem vettek észre rajta. A fiu később félrevonult. Este, mikor keresték, nem akadtak rá; végre hosszas kutatás után megtalálták a padláson, a mint az egyik gerendára kötött kötélen lógott. Akkorra azonban már meghalt. Az esetről értesítették a rendőrséget, ahonnan **Vidéky Gusztáv** rendőrhadnagy és **Prohászka László** dr. ki is

mentek a helyszínére, azonban már csak a beállott halált konstatálhatták.

Az öngyilkos fiatalember több levelet hagyott hátra, melyek közül az egyik szüleinek, a többi barátainak szól. Megírja bennük tettének okát és kéri, hogy rendezzenek neki egyszerű temetést. Utolsó kívánságaként arra kéri szüleit és barátait, hogy jelenjenek meg a temetésen és énekeljék el kedvenc nótáit: *Őszi rózsá, fehér őszi rózsá . . . Uj sir van a temetőben . . .*

A szerencsétlen fiatalembert, aki a halálba futott a katonaság elől, csütörtökön délelőtt fogják eltemetni.

TANÜGY.

(=) **Aradi tanítók és a népoktatási reform.** A magyarországi tanítók egyetemes ülése előtt az ország tanítószága lázas tevékenységet fejt ki. Ma délután az Aradvidéki Tanítóegyesület igazgató választmánya igen látogatott ülést tartott **Kovács Vince** elnöklete alatt. Természetes, hogy a nyilvánosságra bocsátott *népoktatási törvénytervezet* képezte a tárgyalás központját. **Sófalvi György** igazgató indítványára az igazgatóválasztmány egyhangulag kimondotta, hogy örömmel látja a törvénytervezetben azon irány és eszmék megvalósulását, melyek: az Aradvidéki Tanítóegyesület a magyar nemzeti népoktatás kiépítése céljából megalakulása óta küzdött. Ezen akció megindításáért úgy **Berzeviczy Albert** közoktatásügyi minisztert, mint a törvénytervezet megalkotóját, **Halász Ferenc** miniszteri tanácsost, az igazgatóválasztmányi üléstől táviratilag üdvözölték. Örömmel vétetett tudomásul Arad szab. kir. város törvényhatóságának meleg hangu átirata, melylyel közölte, hogy a tanítói konviktus céljaira kért telket átengedte. A **Szent Péter-téri** fiúiskola tantestületének indítványára a tanítók fizetésének rendezése tárgyában átirnak Arad sz. kir. város és Aradmegye törvényhatóságaihoz valamint az országos bizottsághoz, melynek 11-iki ülésére **Kovács Vince** elnök felküldetett.

A gyűlésen jelen voltak: **Kovács Vince**, **Sófalvi György**, **Almási Pál**, **Mádai Mátyás**, **Maurer Mihály**, **Fischer Antal**, **Parean János**, **Fülöp Endre**, **Czobor Ottó**, **Schleifer Antal**, **Szathmáry István**, **Korom József**, **Kömüves József** és **Lautner Mátyás**.

Az egyetem új rektora.

(**Demkó György dr.**)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 8.

A budapesti tudományegyetemen ma tartották meg a rektorválasztást, a melyen a jövő 1904—905-iki tanévre rektorra **Demkó György** dr. hittudományi tanárt választották meg.

A választás délelben tizenkét órakor kezdődött meg **Heinrich Gusztáv dr.** miniszter tanácsos, ezidei rektor elnöklésével. Rektor választók voltak:

A hittudományi kar részéről: **Székely István dr.**, **Kanyurszky György dr.**, **Kiss János dr.**, **Karácsonyi János dr.**, a jog- és államtudományi kar részéről: **Kováts Gyula dr.**, **Concha Győző dr.**, **Szentmiklósi Márton dr.**, **Magyar Géza dr.**, az orvostudományi kar részéről: **Dollinger Gyula dr.**, **Lenhossék Mihály dr.**, **Pertik Ottó dr.**, **Bókay János dr.**, a bölcsészettudományi kar részéről: **Pörök Aurél dr.**, **Medveczky Frigyes dr.**, **Mágócsy-Dietz Sándor dr.**, **Szinnyey József dr.**

A jegyzőkönyvet **Margitay Antal dr.**, az egyetem tanácsjegyzője vezette. A szavazás titkosan folyt le s az elnök összeolvasván a szavazatokat, jelentette, hogy a jövő tanévre rektorra egyhangulag **Demkó György dr.** választották meg. Erre **Concha Győző dr.**, **Kováts**

Gyula dr., Kanyurszky György dr. és Lenhossek Mihály dr. Demkó lakására hajttattak és tudomására adták megválasztását.

Az új rektor 1856-ban, február 23-án született Nagyidán. Gimnáziumi tanulmányait Egerben 1875-ben végezve a bécsi Pazmaneumba került, s ott végezte, egyetemi tanulmányait. 1879-ben Török-Szent-Miklósról neveztek ki segédlelkésznek, egy év múlva helyettes tanár lett az egri liceumban, s ugyanannak 1883-ban rendes tanára lett.

1882-ben a bécsi egyetemen doktorrá avatták. 1896-ban a király *Aschienbrier* Antal dr. helyébe nyilvános rendes tanárrá nevezte ki az egyházjogokból s két év előtt a hittudományi kar dékánjának választotta meg. Az egyházirodalom terén kiváló munkásságot fejtett ki.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre e hó 9-én, csütörtökön este kilenc órakor, a kör helyiségében általános értekezletet tart, a melyen *Faragó Rezső*, a kör ügyvezető-titkára jelentést tesz a kereskedelmi alkalmazottak miskolci országos kongresszusának lefolyásáról, a hazai kereskedelmi alkalmazottak törekvéseiről s a kereskedelmi alkalmazottak között terjedő újabb irányokról. Az értekezleten a körnek minden tagja részt vehet s arra a tagokat, különösen a kereskedelmi alkalmazottakat minél számosabb megjelenésre kéri *Tedeschi Viktor*, az Aradi Kereskedők Köre elnöke.

A vasutas-sztrájk pörbeszédei.

(Közhivatalnok-e a vasutas?)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 8.

A vasuti sztrájk tizenhárom bizottságának bünpörében ma kezdtek meg a pörbeszédet s ennek során érdekes jogi vita fejlődött ki az ügyész és a védők között arról, a mi tulajdonkép magva ennek az egész ügynek: *közhivatalnok-e a vasutas?*

A kérdés a mai napon még eldöntetlen maradt, mert az ítélet, mely az összebogozott kérdést meg fogja oldani, holnapra maradt.

(Az ügyész.)

A mai tárgyalás *Gesztí Andor* dr. ügyész vádbeszédével kezdődött, *Gesztí beszédéből* közöljük a következő részeket:

Igaz igazsággal teljesítem ezuttal közhivatalnok kötelességemet, hiszen az a menthetetlen tény, mely ennek a pörnek megindítását parancsoló kötelességé tette, nemcsak a nyomában felhalmozódott, kiszámíthatatlan anyagi kárnál fogva marad szomorú nevezetességünk. Én, tekintetes kir. törvényszék, nagyobb szerencsétlenségnek, végzetesebb bajnak, azt a valósággal fejvesztett anarkiát tartom, melynek lejutó képével nemzeti társadalmunk e minden tekintetben jelentékeny rétegének erkölcsi világa döbbenett meg.

Gazdasági életünket alig érthette nagyobb csapás a vasuti forgalom megszüntetésével. Milliókra megy a kár, melyet okozott. Milliókra, melyek elpusztultak s többé nem pótolhatók. Az ország a dermedtség állapotába jutott. Ezt tették, idesodorták a vádlottak az államvasuti alkalmazottakat. Idesodorták pedig éppen abban a minőségükben, amelyre alapított bizodalommal létérdekeit tette le kezükbe az államhatalom. Érttem ez alatt az ő közhivatalnoki minőségüket.

A vádlottak egymással összbeszélve megszegték közhivatalnoki kötelességüket. Ez a vádam.

Az államvasutakhoz kinevezett állami alkalmazottak élethivatása nemcsak a kezelésükre és felügyeletükre bízott vagyoni állami jellegénél, de az általuk megvalósított állami feladatnál fogva is minden tekintetben és különösen közérdekű. Különös megbízásuknál fogva pedig tényleg hatósági teendők teljesítésére is kötelezettek. A vasuti üzleti rendtartás 102. §-a őket rendőri hatósági jogkörrel ru-

házza föl, melyekre hivatali esküjük is kiterjed. E vasuti üzleti rendtartás már 1867. évi XVI. t. c. VIII. §-ába törvénybe iktatva. Kétségtelen tehát, hogy az államvasuti alkalmazottakat e hatósági jogkör törvény alapján illette meg már akkor is a mikor a B. T. K. 461. § megalkottatott. Meggyőződésem szerint tehát semmi kétség sem fér ahhoz, hogy a B. T. K. 461. §-ának megalkotásánál ez a törvényhozói akarat érvényesült, hogy az állam közigazgatási s hatósági teendőknek teljesítésére kötelezett közhivatalnokok közé tartozóknak az államvasuti alkalmazottak is tekintendők.

Hogy ez a következtetés helyes, hogy a törvényhozás szándéka mindig ez volt, ennek jellemzéseül csupán csak egy esetet hozok fel. Az 1881. évi XXVI. t. c. 6. §-a kimondta, hogy az állam közzegei, vagy az állam igazgatása alatt álló intézetek és vállalatok által kezelt pénztárak közpénztárnak tekintendők.

Az államvasutaknak pénztárai tehát közpénztárak. E közpénztárak kezelői pedig közhivatalnokok. Hát vajjon a közpénztárak kezelőinek ellenőrei s a felügyelettel megbízott közegek ne volnának közhivatalnokok? S ha a pénztárak közpénztárak s ezek kezelői közhivatalnokok, maguknak az államvasutaknak az ugyanazon jellegű, de aránytalanul nagyobb költségvetésű, s közpénztárak forrásának kezelésével és felügyeletével megbízott közegeket ne szándékolta s ne tekintette volna a törvényhozás közhivatalnokoknak? Ilyen logikai képtelenséget feltételeznünk sem lehet.

A bírói gyakorlat is ugy alkalmazza a törvényt, ahogyan én vitatom. Az 58. számú döntvény indokolása szerint az állami kezelés alatt álló vaspályánál alkalmazott hivatalnokok és szolgák az államtól nem magánjogi címen, hanem közigazgatási hatósági körében nyert megbízatásnál fogva járnak el. E döntvény tehát az államvasuti alkalmazottakat szintén közhivatalnokoknak ismeri el.

A vádlottak azt vitatják, hogy tettük indítóoka a *fizetésrendezés* kérdése volt. Hiszen az előző kormányok évekig voltak a hatalom birtokában, anélkül, hogy az államvasuti tisztviselők kiváltságait teljesíthették volna. És az államvasuti tisztviselők nem lázongtak és nem sztrájkoltak. A mai kormány pedig néhány hónap leforgása alatt, melyet majdnem teljesen az obstrukció emésztett föl, elhatározó tettel bizonyította, hogy szívén hordja sorsukat. Benyújtotta a fizetésrendezésről szóló javaslatot, mely a jelenlegi helyzetenél kétségtelenül előnyösebbet céloz. Hiába vitatják tehát a vádlottak, nem igaz, hogy forradalmi jellegű rendbontásuknak itt rejlik az oka.

Én, tekintetes kir. törvényszék, a valódi okot a rend és fegyelem fogalmának abban az elzúllásában és megvetésében látom, a mi ebben a mozgalomban is orgiákat ült. Most előttünk hevernek az anyagi és erkölcsi javaknak romjai, melyek a vádlottak gonoszságának bolygót viselik. Itt vannak a vádlottak is, hogy a törvény szavát meghallják. S itt állok én, közérdek képviselője, hogy a hivatali eskü meggyalázott szentségének s az alapjaiban megsértett jogrend nevében elégtételt kérjek. Nem a bosszu érzetével, hanem a törvény tiszteletéből táplálkozó rendíthetetlen kötelességérzettel. Én tehát igazságot, igazságos ítéletet kérek. Az állam érdekéhez méltót és emberségeset.

(Vázsonyi.)

Az ügyész után *Vázsonyi Vilmos* dr., *Sarlay János* és *Seide Arthur* védője beszélt.

— Közhivatalnok-e a vasuti alkalmazott? — így kezdte beszédét. — A btkv. meghatározását a 461. § tartalmazza. Ebben foglaltatik a taxatív felsorolás. A vasuti alkalmazott külön említve nincs, holott a 2-ik csoportban még a tébolydák (államiak) orvosai és felügyelői is külön említetnek. A törvény szándéka tehát az volt, hogy a vasutast nem tekintik közhivatalnoknak, mert az első csoportban említettek közé a vasutas nem tartozhatik, hiszen a vasutasok nem közigazgatási hatósági teendőket teljesítenek, hanem az államkincstár tulajdonát képező fuvarozási vállalat alkalmazottai. A hatósági teendő fogalmán álló miniszteri indoklás közhatósági funkciók teljesítéséről beszél, a 2-ik, taxatív és kimerítően megjelölt csoportra nézve azt mondja, hogy közbiztonság kezelése alatt álló közérdekű vagy humanitá-

rius intézetek körüli működésre vannak alkalmazva. Miniszteri indoklás szerint vasutasok csak a 2-ik csoportba tartozhatnak, de ott felemlítve nincsenek. A miniszteri indoklás még egyszer kiemeli: az állam mint uralkodó kormányzó és jogszolgáltató fenhatóság megkülönböztetendő az államtól, mit magánjogilagól. Más az állam, midőn törvényt hoz, rendelkezik, parancsol, vagy tilt és más, midőn elad vesz és cserél. Majd folytatja: A cselekvési körök e megkülönböztetése mindazonáltal kivétel alá esik azon közhivatalnokokra és szolgákra nézve, kiknek működése egyáltalában nem lévén hatósági, a 461. §. utolsó soraiban mégis min a hivatali büntettek és vétségek alanyai felsoroltattak.

Hogy a fuvarozási üzlet, ha az államkincstár gyakorolja, sem közhatósági funkció. Hogy a vasut fuvarozási vállalat bizonyítja a keresk. törv. 4-ik §-ába foglalt felhatalmazás alapján a kereskedelemügyi és igazságügyi miniszter által 1875. dec. 1-én 26,922 szám alatt kiadott rendelet 1-ső §-a, mely szerint az államnak keresk. vállalat alkalmazottai közhivatalnoknak csak akkor tekinthetők, ha van külön speciális törvény, vagy rendelet, mely őket kivételesen e jelleggel ruhazza fel. A vasutasokra nézve ilyen nincs, de ellenkező sok van.

Majd azt hangoztatja, hogy a vasuti sztrájk nem előre megfontolt cselekedet volt, hanem egy *hirtelen keletkezett erupció következménye* volt. Ezért ezt a tizenhárom embert felelőségre vonni nem lehet. Azok a körülmények, hogy a mozgalom egyes vezetőit fölfüggesztették, másrészt, hogy a nagygyűlést betiltották, a vasutasok kedélyét minden előzetes összebogozás nélkül annyira fölzúgatták, hogy a munkabeszüntetésre vezettek. Soha olyan gyűlésük s vasutasoknak nem lett volna, melyen többséget találtak volna a munka beszüntetéséhez. Az ily mozgalom mindig csak hirtelen, meg nem gondolt cselekmény alakjában történik. Ez már kizárja a megfontolást. A védő ezután alapos érvek elősorolása után két órában azt igyekszik az ügyészszel szemben kimutatni, hogy az államvasuti alkalmazottak *nem köztisztviselők*.

A tárgyalást fél három órakor megszakították és délután négy órakor folytatták. Ekkor *Baracs Marcel* védő mondta el védőbeszédét.

SPORT.

+ Az Aradi Tornaegyesület választmánya a lyceumi tornacsarnokban tegnap népes gyűlést tartott, melyen *Steinitzer Pál* dr. alelnök elnökölt. A napirend előtt az alelnök addig is, míg azt a legközelebb összehívandó végrehajtó bizottság tüzetesebben megteszi, röviden megemlékezett a nemrégiben Aradon lefolyt VII-ik szövetségi országos tornaünnepélyről, melyhez, az összes szakferfiak kijelentése szerint hasonló magas színvonalon álló verseny nem volt még Magyarországon. Örömmel konstatálja azt a nagy erkölcsi sikert, mely az „Aradi Tornaegyesület” dicsőségét az egész ország sportegyletei előtt örök időkre biztosította.

Ezután *Nagy Sándor* titkár-művezető előterjesztette a fölvételre jelentkezettek névsorát, kik a következők: *Kaszab Géza*, *Molnár Zsigmond*, *Weisz Zsigmond*, dr. *Vezsenyi Jenő*, *Pollák Kálmán*, *Szakolczay Géza*, *Vorniczky Vilmos*. Az evezős osztályba beiratkoztak: *Szudy Elemér*, *Földes Miksa*, *Vlajkovits Dusan*, *Grábner Károly*, *Binder Gyula*, *Wild Géza*, *Flamm Miksa*, *Tenner Lajos*, *Fischer János*, *Gyórfy Ernő*, *Kell Lajos*, *Kertész Miksa* dr., *Groszman Emil* dr., *Groszman Alfréd* dr., *Ransburg Sándor*, *Steinhausz Emil* dr., *Tury Gergely*, *Kálmán Lajos*, *Fleischer Adolf*, kiket a választmány *egyhangulag* felvett. Alapító tagul jelentkezett gróf *Wenckheim Frigyes*, kit a választmány örömmel iktatott az alapító tagok sorába. Dr. *Steinitzer Pál* alelnök felemlítette miszerint *Wladimir* orosz birkozó-mester azíránt kéri a választmányt, hogy a nyár folyamán két hónapra terjedő birkozó tanfolyamot nyithasson az egyesület támogatása mellett és helyiségében. Egyben anyagi támogatást is kér. Dr. *Steinitzer Pál* alelnök jelenti, hogy *Wladimir* a

vívóakadémián föllépett díjtalanul, tehát a tornaegyesületnek sem szabad elzárkóznia az erkölcsi és anyagi támogatás elől is. A választmány Wladimir birkozó-mestert két hónapra 400 korona tiszteletdíj mellett *szerződött*, megengedvén neki, hogy ezentúl belépő új tagoknak külön díjazás mellett adhasson órákat. Dr. Fényes Iván, mint az evezős osztály sport intézője jelentette, hogy dr. Auszterveil László m.-művezető buzgólkodása folytán egy csónak beszerzésére már közel 600 gyűjtés folyt be. Egy új csónak beszerzése 1200 koronába kerül, kéri a választmányt, hogy ezen összeget előlegezze, hogy a csónakot azonnal megrendelhesse. A választmány a kért összeget megszavazta. Ezután a folyó ügyek letárgyalásával a gyűlés véget ért.

A város közgyűlése.

(Közlekedési reformok tárgyalása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 8.

Csöndesnek ígérkezett a közgyűlés; ritka sorokban kerültek a városatyák a terembe. A hangulat is eleinte aluszékony volt, csak később vált izzóvá.

Napirend előtt az elnöklő főispán a törvényhatósági bizottság egyik legbuzgóbb, legrégibb tagjának: Bing Edének elhunytáról emlékezett meg. A közgyűlés részvétét fejezte ki, s elrendelte, hogy azt az elhunyt családjával jegyzőkönyvi kivonatban tudassák.

Azután eleget tettek a belügyminiszter kívánságának, a *gyermekmenhely* részére átengedett telek és segélyre vonatkozó határozatot úgy módosították, hogy a *Fehér Kereszt* szó helyet „*gyermekmenhely*” szót iktattak.

A közlekedési bizottság ismeretes javaslatát a *lóvasút megváltása* dolgában a tanács elfogadásra ajánlotta. Azt indítványozta, hívják fel a lóvasutat, hogy harminc nap alatt nyilatkozzék, mily feltételek mellett hajlandó a v. spályát a város részére már most átengedni.

Az indítványt általános helyesléssel fogadták. Boros Vida kérdezte a tanácsot, hogy belet-e már a prejudiciális kereset adva.

Institóris Kálmán polgármester: Miután érdembeli felelőzés adatott be, addig, a míg ez el nem intéztetik, nem adhatjuk be a keresetet.

Boros Vida kifejti, hogy a felelőzés nem ok a prejudiciális kereset elhalasztására. A város jogainak védelmét keresi, s ebben semminő felelőzés nem akadályozhatja meg. Indítványozza, hogy a prejudiciális pert haladéktalanul indítsák meg.

Reicher Károly tiszti főügyész kijelenti, hogy a prejudiciális kereset teljesen készen van s az bármely pillanatban beadható. Mily helyt a felelőzés elintézése leérkezik, haladéktalanul be fogja ezt nyújtani.

A közgyűlés ezt tudomásul vette, s ezzel a közlekedésügyi bizottság javaslatát elfogadták.

Varjassy Lajos gazdasági tanácsos fölolvasta az *Arad-csanádi egyesült vasutak* kérvényét a felső temető mellett a mező-utca, vásártér, *Kossuth*, *Batthyányi* és *Széchenyi*-utcákban, egész a Hungária-kávéházig kiépítendő motoros-vasut tárgyában. A vasut kijelenti, hogy a vasutat egy éven belül forgalomba hozza, s tizenöt év múlva, a mikor a lóvasut koncessziója lejár, az egész pályaszakas díjtalanul megy át a város tulajdonába. A vasut kérte, hogy az említett vonalokon a helyi személyforgalmat fölvehesse, s az időtől kezdve, ha a vasut a város tulajdonába ment át, minden utas után 4 fillérnyi díjat ajánlott föl.

A közlekedési bizottság a kérelmet teljesítésre ajánlotta s egyben jelentette, hogy a lóvasutól ezt a kérdést azért nem tehetette függővé, mert a városnak már előbb elfoglalt ál-

laspontja, hogy a közuti vasut és téglagyár részvénytársaságnak csak lóval vontatott vasutra van engedélye. A vasut ajánlatát azzal a módosítással ajánlotta végül elfogadásra a tanács, hogy az utasok után felajánlott 4 fillér ne tizenöt év után, hanem a vonal megnyitása után azonnal legyen fizetendő, s a városnak joga legyen ebbeli járandóságát ellenőrizni.

A közgyűlés a vasutnak ezen kikötések mellett, az új motoros vonal építésére az *engedélyt megadta*.

Esztergomvármegyének azt az átiratát, hogy a bortermelők a boritaladó és fogyasztási adópótlék alól felmentessenek, továbbá Zalavármegyének *sztrájk törvény* megalkotása iránt átküldött feliratát hasonló szellemű felirattal támogatja a közgyűlés.

Elhatározta továbbá, hogy az Országos Irodalmi Szövetség tagjainak sorába 200 koronával alapító tagként belép.

Végül az *Aradi atletikai klubnak* június havában tartandó országos atletikai viadalára száz koronát szavazott meg egy tiszteletdíj kifizetésére.

A közgyűlésen Urbán Iván főispán elnöklésével jelen voltak: Institóris Kálmán polgármester, Varjassy Lajos h. polgármester, Kádas Kálmán főjegyző, Sarlot Domokos főkapitány, Lócs Rezső tanácsnok, Reicher Károly főügyész, Varjassy Gyula aljegyző, Boros Vida, Hegedüs László, Vannay Arpad, Edvillés László, Avarffy Ferenc, Mülek Lajos dr., Tenner Lajos, Nemess Zsigmond dr., Kristyórá János, Domonkos Lajos, Ottenberg Tivadar, Glück Károly, Nagy Sándor dr. orsz. képviselő, Reicher Ferenc, Stauber József, Fényes Dezső, Bing Vilmos, Marek Samu, Lukácsy Lajos, végvári Neuman Dániel, Nesnera Aladár, Müller Gyula, Sófalvi György, Blaskovits Antal, Mayer Miksa, id. Gál Ferenc, Fényes Dezső, Walder Gyula, Rosenberg Miksa dr., Szalai Arnold dr., Robitsek Agost, Schusztér Henrik dr., Szathmáry János, Steiner Jakab, Avarffy Géza, Reinhart Gyula, Tedeschi Viktor, Révész Adolf, Urbányi Béla, Remetey F. Károly, Don Konstantin, Posgay Lajos dr., Millig József, Kneffel Lajos, Priegl István, Edelmüller József, Virágh Lajos főmérnök, Török Márton, Barza Antal, Issekutz László dr., Dániel Kálmán, Nagy Lajos, Odray Antal, Müller Gyula, Kilényi János, Nesnera Aladár, Magyar Ferenc, Mayer Miksa, Weisz Dávid, Maffei Géza, Kronstein Vilmos dr., Bozsik György, Ring Géza, Csiky Károly, Joó Béla, Angel István dr., Wadovszky Gusztáv, Heitz Nándor dr., Tabakovits Emil, Spitzer Izrael, Goldschmidt Miksa.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Takarodó, dráma.
Péntek: Katinka grófnő, operetta. Szamosi Elza vendégfelleléptével.
Szombat: Suhanc, operetta. Szamosi Elza vendégfelleléptével.

* **Drótostót.** A téli szezon egyik legnagyobb sikerű operettje, a Lehár „Drótostót”-ja még mindig szép, még mindig vonz és még mindig tetszik. Ma este, több régi színész eltávozása következtében, részben új szereposztással került színre az operett. *Fóthi* Frida játszta a Rózsa Lili szerepét, *Német* János a Bejczyét, *Ligeti* a politikus bádögost, csak éppen *Zilahiné* és *Polgár* maradtak még a régiak közül a főszerepekben. Hát az előadás az új szereplőkkel is tetszett, bár — tessék visszaemlékezni a régiekre — amazoknak épen csak a nyomában járt. Sok taps hangzott a színházban s ez azt bizonyítja, hogy bizony a Drótostót-nak gyönyörű a zenéje s hogy a szereplők közül Zilahiné és Polgár ma is olyan fényesen játszottak és énekeltek, mint a darab azelőtti előadásain. (a.)

* **Szamosi Elza** Aradon az aradi színháznak kiváló vendége lesz a héten: *Szamosi Elza*, az Operaház tagja fog pénteken és szombaton vendégszerepelni. Pénteken a *Katinka grófnő* címszerepét, szombaton pedig a *Suhancban*

Élitz fogja játszani. Az utóbbi darabban betétül több operáriát fog énekelni. A vendégszereplések estéin a szinkörben a *téli színház* rendez helyérei lesznek érvényben.

* **Magyar katonai segédkönyvek.** Az aradi háliezred tisztikarának egyik rokonszenve, ambiciózus tagja, *Hilmar Rudolf* csász. és kir. 88-ik gyalogezredbeli főhadnagy, minden tekintetben igen dicsérendő vállalkozásba fogott. „Magyar segédkönyvek csász. és kir. gyalogsági, valamint vadászcsapatbeli altisztek, egyéves önkéntesek és tartalékos tisztek számára” címmel könyvvállalatot indított, melynek vaskos, 333 oldalra terjedő *első* füzeté ma hagyta el a sajtót „Exerzierreglement und Turnvorschrift für die k. u. k. Fusstruppen — Gyakorlati szabályzat és tornautasítás a csász. és kir. gyalogcsapatok számára” cím alatt. 44 illusztráció van benne, az ára 1 kor 20 fillér. A derék, fáradtságos vállalkozás értékét nagyban emeli az a körülmény, hogy a csász. és kir. *hadügyminiszterium* nemcsak hogy tud e könyvek létezéséről, de *külön rendelettel még jóvá is hagyta azok kiadását*.

A magyar segédkönyvek minden egyes füzeté más-más katonai tantárgynak azt az anyagát foglalja magában, melynek tudását a gyalogságnál és a vadászoknál megkövetelik a szakaszarancsnoktól. De nem azért készült ez az összeállítás, mintha hasonló termékek a katonai irodalomban egyáltalán nem volnának, hiszen van mindenféle altiszti zsebkönyv, zsebnaptár, stb., csak hogy azok, a mennyiben közshadseregbeliek számára készültek, mind tiszta németek, ha pedig honvédeknek vannak szánva, tiszta magyarok, úgy, hogy közös hadseregbeli magyar ember egyiköknek se veszi hasznát, mert vagy nem érti őket, vagy pedig nem találja meg bennük a rengeteg sok katonai műszót, vezényszót hivatalos nyelven. *Hilmar* főhadnagyot az a cél vezette, hogy oly segédkönyvet teremtsen, mely magyar szöveg közt némétül hozza a szak kifejezéseket, helyes magyar fordítással, a miáltal magyar embernek mindenetre tetemesen meg lesz könnyítve a katonai szabályzatok tanulmányozása. Az ősszel megjelenő következő füzetek a szolgálati szabályzatok különféle részeit, továbbá a lő- és fegyverutasítást fogják tárgyalni. A jó magyarsággal megírt, valóban hűzágpótló segédkönyveket bizonyára azívesen fogadják a *tartalékos tisztek* is, a kiknek a fegyvergyakorlatra való elméleti készülődés mostanáig, német könyvek használatával, keserves munkával és nagy idővesztéssel járt. De jó hasznát veszik azok a *tényleges tisztek* is, a kik magyar legénység betanítására vannak hivatva, azonban nem egészen bírnák a magyar nyelvet. Ezeknek a könyv használatát annál tanulságosabb, mert a magyar szöveg a német katonai könyvek szövegére hűen fordította, könnyű pedig azért, mert a pontok számozása azonos az illető szolgálati könyvek pontjainak számozásával. Végül megemlítjük, hogy a könyvhöz a rajzokat *Polgár* Lajos aradi egyéves önkéntes készítette.

Aradi mérnökök Szegeden.

(A mérnök- és építész-egylet kirándulása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 8.

Élvezetes és e mellett rendkívül tanulságos kirándulást rendezett ma az aradi mérnök- és építészegylet Szegedre, ahol a most folyó nagyobb szabású építkezéseknél megtekintették azokat az újabb rendszereket, melyeket a modern építkezéseknél használnak. Az aradi mérnöki kar kiváló figyelmet tanúsított mindezek a dolgok iránt s újabb ismeretekkel és tapasztalokkal bőven megrakodva tért haza a társaság.

Szegedi kartársaik meleg vendégszeretettel fogadták őket s azt a vendégszeretettel viszonozandó, a mérnöki kar nevében *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag, a kirándulás vezetője Aradra hívta meg a szegedi mérnököket, a hol, úgy hisszük, époly rokonszenves fogadtatásban fognak részesülni, mint az aradiak Szegeden.

A kirándulás lefolyásáról a következő tudósítás számol be:

Ma reggel hét óra tíz perckor, a rendez

személyvonalat két külön szalonkocsiban harmincyolc aradi mérnök, többnyire az aradi mérnök- és építészegylet tagjai, *Vásárhelyi Béla* főrendiházi tag vezetése alatt Szegedre indultak. A társaság fél tizenkét órakor érkezett meg Szegedre, ahol a pályaudvaron *Tóth* főmérnökkel az élükön a városi mérnöki hivatal mind a nyolc mérnöke, továbbá az államvasutak, a fa- és fémipariskola és a folyammérnöki hivatal mérnökei fogadták őket. A szegedi mérnökök kalauzolása mellett, a társaság részére fentartott lóvonatokon a Kass-vigadóba mentek, ahol ebéddel fogadták őket a szegedi mérnökök. Az ebéd során, mely két óráig tartott, *Tóth* főmérnök mondotta az első felköszöntőt az aradi vendégekre, megköszönve nekik, hogy meghívásuknak engedve eljöttek Szegedre megtekinteni a városi vízművek építkezését. *Vásárhelyi Béla* főrendiházi tag reflektált a felköszöntőre, megköszönte a szíves fogadtatást és egyben kérte Szeged város mérnökeit, hogy *legközelebb jöjjenek el Aradra*.

Ebéd után két órakor a társaság kocsikra ült s elhajtattak a Szent István-térre, az épülő félben levő viztorony megtekintésére. Ez a viztorony egy ezer köbméter vizet magába fogadó rézervoár lesz, mely ötven méter magas alépítményen nyugszik. Az egész az új és kitűnően bevált Hennebique rendszerű armirozott vasbetonból készül. Az épületen ugyszólván minden, ajtó, lépcsők ebből a tartós betonból készültek. *Zielinszky Szilárd dr.* a társaság előtt ismertette a Hennebique-rendszer teóriáját, elmagyarázta az építkezést s magán az épületen mutatta a szerkezetet. A viztorony jelenleg huszonöt méter magasságig épült fel. Fő érdekessége ennek az épületnek egy hosszú vasbetoncső, mely a torony közepében nyulik fel a tetejéig s oly terjedelmű, hogy egy kényelmes csigalépcső van benne elhelyezve. Ezen a lépcsőn annak idején fel fognak menni, hogy megvizsgálják, tiszt-e viz, s hogy egyáltalán mi a baja. A torony tetején egy kilátó plató lesz.

A társaságot itt kétszer is lefényképezték, mire az új zsidótemplomhoz hajtottak, melynek gyönyörű architektúrája nagyon kellemesen lepte meg a társaságot. Innen a városi vízműtelephez kocsiztak s megtekintették a most épülő gépházat, valamint a szivattyutelepet. Itt a szegediek frissen csapolt sörrel kínálgatták aradi kartársikat.

Ezután áthajtottak *Ujsegedre*, a hol megtekintették a *Bertalan-emléket*. Ez egy huszonöt méter magas, Hennebique rendszerű vasbetonból készült obelisz, melyet Bertalan Lajos mérnök emlékére emeltett. Bertalannak hervadhatatlan érdemei vannak a folyamszabályozások körül. *Zielinszky Szilárd dr.* elmagyarázta itt a társaságnak, hogy ez az obelisz volt az első Hennebique-rendszerű építkezés Magyarországon. Annak idején a külföldi lapok is írtak erről, s az obeliszket a kultura kilométerjelzőjének nevezték. Innen az újsegedi Erzsébet ligetbe mentek, a hol egy egyszerű szőregi asztalos *repülőgép* modeljét nézték meg a mérnökök, s azt, bár gyakorlatilag hasznavehatatlannak, de egyébként igen elmés kompozíciójának találták. Az asztalos mozgási próbát tett a géppel, mely egyetlenegy kerék-hajtásra több irányban több féle mozgást végzett. A gép igen könnyen lehet valamely magasabbrendű szerkezet kiinduló pontja.

Ujabb sörözés után a társaság ismét kocsikra ült és bekocsikázta a várost, megtekintve annak minden érdekességét. A mérnökök ma este érkeztek haza Aradra a legkellemesebben töltött nap emlékével.

HIREK.

— **A király egy katonai kórházban.** Budapestről jelentik táviratban, hogy ő Felsége ma délelőtt háromnegyed tíz órakor gróf *Paar* és *Boifras* főhadsegédek és *Driaucourt* őrnagy, szárnysegéd kíséretében meglátogatta a Hungária-ut 110. szám alatt levő XVI. számú helyőrséget, ahol *Lobkowitz* Rudolf herceg hadtestparancsnok, *Jöglinger* vezértörzsorvos, *Kantl* főtörzsorvos, *Gömöry* Kálmán törzsorvos, *Salvini* őrnagy, az egészségügyi csapatok parancsnoka és a kórház főorvosa fogadták. *Lobkowitz* üdvözlő szavai után *Jöglinger* jelentést tett az uralkodónak, hogy a kórházban jelenleg 531 beteg van. A király kis ideig beszélgetett a fogadására összegyűlt urakkal, azután *Gömöry* törzsorvos kalauzálásával először az I. számú pavillont, ahol a sebészeti osztály van, azután a III. számú belgyógyászati pavillont nézte meg. Benézett a fürdő és konyahelyiségekbe és az apácák szobájába, ahol *Éder* Szerafin főnöknőt megszólításával kitüntette. Azután a kórház gyönyörű kertjébe ment, ahol hosszasan beszélgetett a beteg katonákkal. Háromnegyed órai ottartózkodás után a király a Lehel-téren, Váci-köruton és a Zrínyi-utcán keresztül visszahajtott a várba.

— **Frigyes főherceg utja.** Dover-ből táviratozzák, hogy Frigyes főherceg, aki az angol királyt ő Felsége megbízásából Londonban meglátogatta, ma délután két óra 41 perckor odaérkezett.

— **A szultán királyunknak.** *Konstantinápoly*-ból jelentik: A múlt hó 27. én tartott kihallgatáson a szultán *Calice* magyar-osztrák nagykövetnek azon szándékát jelezte, hogy *Ferenc József* királynak az 1895-ben alapított házi-rendet, a *Chenadoni Ali Osmani*-rendet adományozza a gyémántokkal. A szultán megkérdezte, hogy mikor fogadható a rendet hozó külön küldöttség. E célból június második felét állapították meg. Ez a küldöttség, élén egy tábornagygyal és egy elsőosztályú hadosztályparancsnokkal az említett időben Bécsbe megy.

— **A beteg szász király.** Drezből táviratozzák: A szász király állapota nap-nap után változatlan. A fájdalmak nem tértek vissza, de az elmúlt éjjelt a király idegesen töltötte.

— **Szőlőbirtokosok a miniszterelnöknél.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma délután fél egy órakor körülbelül ötszáz tagú küldöttség tiszteleggett gróf *Tisza* István miniszterelnök és *Tallian* Béla földmívelésügyi miniszternél. A küldöttség vezetője *Zselénski* Róbert gróf volt, ki memorándumot nyújtott át a kormányelnöknek, a melyben a magyar bor megvédésére s az olasz bor beözönlése ellen kérték fel a kormányt. *Zselénski* Róbert gróf külön is felhívta a kormány figyelmét arra, hogy különösen a *kis szőlőgazdákat* támogassa. — A küldöttség szónokai után *Tisza* István gróf hosszasan válaszolt és megígérte, hogy *minden tőle telhető módon meg fogja védelmezni a magyar borászatot* és a magyar szőlőgazdákat.

— **A regnikoláris bizottság ülése.** A horvát-magyar regnikoláris bizottság együttes albizottsága ma ülést tartott, melyen beható tárgyalás után a folytatását holnapra halasztották.

— **Medárdus napja volt ma.** A fehérhaju öregek, a kik nem egy viharos esztendő letűnését látták már, azt mondják, hogy nem pusztán néphiedelem a Medárdus napjáról való hit. Nem minden alap nélkül való beszéd az, hogy ha június 8-án esik az eső, hát negyven napon keresztül mindig hull az égből valami kevéske víz. Akár igaz ez a néphit, akár pedig csak föltevés, most bizony mindenki gondolata öszszetalálkozik abban, hogy vajha jótékony eső

öntözze volna meg a szomszagos földet, s akkor nem bánók, ha mindjárt kétszer negyven napon keresztül is meg-megeredne az életet osztó áldás-das eső.

— **Bonnaz püspök hagyatéka.** A napokban bocsátotta ki a temesvári kir. járásbíróság végzését, melylyel az 1889. aug. 9-én elhalt *Bonnaz* Sándor Csanád-egyházmegyei püspök hagyatékát megállapítja és azt a végrendelet, valamint az érdekeltek közt létrejött egyezség alapján átadja. A végzés szerint a t. sz. hagyatékot képezi a csanádi székesegyházi káptalan kezelése alatt levő készpénz és értékpapírok 1,078.000 kor. és a kir. adóhivatalnál kezelt készpénz és betéti könyvecskék 181,922 kor., összesen 1,259.922 kor.

Ebből az összegből jut a temesvári székesegyháznak 2.000 kor., egy katolikus tudományegyetem felállítására 200.000 kor., Szegeden építendő plebánia-templomra 200.000 kor., Aradon építendő plebánia és lelkészlakra 80.000 kor., Tem. sv. Gyárvárosban építendő plebániára 40.000 kor., a józsefvárosi iskolánövéréknak 40.000 kor., a szegedi tanítóképezdének 120.000 kor., a temesvári liceális alapnak 40.000 kor., a csanádi papnövelde templomának 80.000 kor., a temesvári siketnéma intézetnek 40.000 kor., a dettai plebániának 20.000 kor., a lippei plebániának 14.000 kor., a vízesszai templomnak 16.000 kor., a szabadfalvi templom építésére 4.000 kor., a horvát-neuzinai templomnak 2.000 kor., a Szent-István társulatnak 4.000 kor., a Szent-László társulatnak 4.000 kor., a temesvári polgári menházalaprak 4.000 kor., a budapesti vakok intézetének 4.000 kor., az örökható rokonainak 30.000 kor., a temesvári székesegyházalaprak 100.000 kor., a lelkészek segélyalapjának 40.000 kor., a végrendeleti végrehajtóknak 4.000 kor., a csanádmegyei közokháznak 2.000 kor.

A fennmaradó hagyatéki vagyon *Németh* József püspök és *Hemmen* Ferenc pápai prelátes kanonok rendelkezésére bocsájtatik, hogy arról az örökható végrendelete értelmében rendelkezzenek.

A bírói végzés megállapítja, hogy a végrendeleti végrehajtók a hagyományok nagy részét már kifizették. Az átadó végzés két tétele szerint a katolikus tudományos egyetem céljaira rendelt 200.000 koronára vonatkozólag érdekes az örökható végrendeletének IV. pontjában foglalt azon intézkedés, hogy ha az egyetem felállítása nagy akadályok miatt halála után 30 év alatt (tehát 1919 ig) nem állíttatnék fel, akkor maga a tőke valamely kath. püspök által alapított nevelő-intézet javára engedessék át, azonban a 30 évi felszaporodott kamat egy a csanádi egyházmegye területén belül felállítandó siketnéma-intézet megalapítására fordítandó. Ezen utóhagyományra a városi ügyvédség bejelentette a siketnéma-temesvári intézetének igényét, de ugyanily igényt Szeged város tisztii ügyésze is bejelentett.

— **A háziezred nagygyakorlatai.** Most már egészen bizonyos, hogy a 33-ik gyalogezred a nagyváradi hadosztály keretébe tartozó gyalog, tüzér és huszárezredekkel együtt *Balényes* vidékén tartja meg ez évben nagygyakorlatait. A gyakorlatok 10—12 napig tartanak, aztán meg lesz a lefuvás s a harmadik évüket kiszolgált katonák szeptember 10-én szabadságra mennek. A hadgyakorlatok alatt a főhadiszállás s a 33-ik gyalogezred szállása Balényesben lesz.

— **Akít a király megcsókolt.** Erdekes asszony hunyt el a napokban Nagybanján. *Glavitzky* Károlyné született *Szekely* Róza egyike volt ama kevés igazi szekely asszonyok közül, a kik felett anélkül suhant át az idő, hogy csak valamit is változtatnának vagy újítanának régi szokásaikon, amely életmódot szüleitől örökölte és magával vitte egész a sirig. Mint fiatal menyecskét hozta ki az ura szekelyországból és Verespatakra költöztek, hol az ura bányahivatalnok volt. Itt élték át a 48-cas idők rémséges napjait, mert egész Erdélyben e vidéken

garázdálkodtak leginkább az oláhok. A nagy napok elvonulása után Zalánra kerültek és itt érte az a ritka szerencse, hogy megcsókolta a király. Az ötvenes években ugyanis mikor ő felsége körutat tett az egész országban, Erdély e gazdag aranytermő vidékeit is meglátogatta. Nagy előkészületeket tettek fogadására és a székely nők külön járultak elébe, hogy a hódolatukat bemutassák. Utánna nagy ünnepek voltak, melynek keretében egy kirándulás is fel volt véve. A fényes társaság ő felségével együtt a szabadban uzsonnázott, a mikor is egy eredeti székely ételt mutattak be ő felségének. A király megkóstolta és annyira ízlett, hogy csaknem mindt elfogyasztotta. Aztán az iránt érdeklődött, hogy ki készítette el a különös ételt. Egy piruló székely menyecskét vezettek elébe, ki térdre ereszkedve a felség. előtt, megcsókolta ruhája szegélyét. A királyt annyira meghatotta ez a jelenet, hogy lehajolt hozzá és megsimogatva szőke haját, homiokom csókolta a sűrű menyecskét. Glavitzkyné később elvesztette arát s mint nyugdíjas özvegy Nagybanán telepedett le, hol gyermekeit felnevelve nagy tisztességben élte le hátralévő napjait. A királyi csókjaira azonban mindig nagy büszkességgel emlékezett és soha se hagyta ki, ha elmesélgetett a multakról az ifjabb nemzedéknek. 81 évet élt, temetése tegnap volt nagy részvét mellett.

— Az aradi Kossuth szobor. Az aradi királyi főgimnázium hazafias ifjúsága az idén már a második nagyobb összeggel járul az aradi Kossuth szobor létesítéséhez, a midőn folyó hó 1 én rendezett majálisa tiszta jövedelméből 100 koronát juttatott az illetékes helyre. A szoborra legujabban érkezett adományok ezek:

Jókedv asztaltársaság évi hozzájárulása 1371 korona, Szathmáry-tánciskolában Schwarz Erzsébet 1 korona, Benedikty Antal 224 korona, Borhegyiné gyűjtése Békés Gyulánál 2 korona, Iparos ifjak táncestélye 23468 korona, Geszti Jakab 1 korona, Huzó István 2 korona, Banasd község 4 korona, Kisorsolt pipa 1 korona, Magyarvárosi jótékony-asztaltársaság 20 korona, Erdélyi zenekara 408 korona, Levelezőlapok 195—199 2040 korona, Klapok Alajos jegymegváltás 1 korona, Ugyvédi kamara 100 korona, Meisztrovics János 10 korona, Magy. vas- és fémmunkások 4 korona, Panker Viktor 1/3. 6 korona, Kálmán István 1 korona, Zeley Kálmán 1 korona, Kamat 1908. XII/31. 41461 korona, Irmer Henrik 70 fillér, A fölözött Egyenlőség asztaltársaság 10 korona, Csukay Gyula Kisjenő 4 korona, Mai álladék 26908 98 korona.

— Feloszlott szociálista gyűlés. Békés-Csabáról jelentik: A nemzetközi szociáldemokrata párt Gádoroson gyűlést tartott, melyen Balla Mihály és Jocsák Károly szociálista szónokok oly hangon bírálták az ügyészség és a főszolgabíró sajtórendőri ténykedéseit, hogy a főszolgabíró többször mérsékletra intette őket. Mikor látta, hogy az intelem nem használ, karhatalommal feloszlatta a gyűlést.

— Sikkasztó ügynök. Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: A budapesti büntető bíróság vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki Popper József 55 éves ügynök ellen sikkasztás és váltóhamisítás miatt. Popper Révai Zsigmond ékszerészről 2756 koronát érő ékszeret vett át bizományba. Fedezetül átadott egy váltót 2000 koronáról. Az ékszereket elzalogosította, s a pénzt elköltötte, majd később kiderült, hogy a fedezetül átadott váltón „Jakab Popper Söhne” aláírás hamis. A sikkasztó és váltóhamisító ügynök középtermetű, arca barna, haja őszbevegyülő barna, orra görbe nagy, bajusza ősz, meilég érő ősz szakála van, arcán piros anyajegy. Magyarul, németül, franciául beszél.

— Tolvaj katonaszökevény. Paulov György, a békéscsabai 101-es gyalogezred közkatona mintegy két héttel ezelőtt megszökött az ezredtől. Hosszas és erélyes nyomozás után végre ma megtalálták Aradon és egy őrzőjártat azonnal le is tartóztatták. Amint azonban a dezertort a vasúthoz vitték, hogy visszazárlítsák Békés-

csabára, Paulov az őrzőjártat vigyázatlansága folytán egyszerűen megszökött. A kétszer szökött katona a Magyar-utca 23 ik számú házába menekül, ahol levette az egyenruháját, amelyről, hogy rá ne lehessen ismerni, letépte a hajlókat; azután röviden egy kabátot és egy nadrágot lopott, kényelmesen felöltözött és elsetált. A rendőrség nyomozza.

— Cipőrendelés Amerikába Aradról. Erdékes levelet kapott a napokban a Mihalik József cég utóda aradi cipészüzlet Amerikából. Balogh Gyula, a pocahontasi (Virginia, Egyes. All.) magyar református egyház lelkésze írt, két cipőt rendelve meg. Balogh tavaly még Szemlakon volt lelkész. Azt írja, hogy a lába nem tud az amerikai cipőhöz szokni, s miután a Mihalik cég cipői finomabbak is, jobbak is az amerikai gyártmánynál, azokból rendel most kétőt. Ez a levél a legjobb bizonyítéka annak, hogy az aradi ipart a tengeren túl is megbecsülik, még pedig teljes joggal, mert a Mihalik-féle cipők jószágáról mindenki meggyőződhetik.

— Nagy mennyiségű gyermekkocsi látható most a Szabadság-téren, Porter Vilmos Nagy Aruházában. Ezen kocsi erős szerkezet és tettszetős külső által magukra vonják az érdeklődők figyelmét. Gondoskodott az aruház nagy választékről is, mert nem csak a legdrágább, hanem az egyszerű kivitelű kocsi is képviselve vannak öt-hat forintos ártól kezdve. Szülők figyelmébe ajánljuk ezen díszes kocsiraktárt és megjegyezzük, hogy vidéki rendeléseket is ritka figyelemmel eszközöl Porter Vilmos Nagy Aruháza. A kocsikon kívül említést érdemelnek a nád fonatu utikosarak, amelyek szintén a legnagyobb választékban, rendkívül mérsékelt áron kaphatók Porter Aruházában. Tíz korona vásárlás után fényképkedvezmény.

— Díjmentes fürdő prospectusok kaphatók Pástyén fürdőről (téli és nyári kura) Aradon: G. Földes Kelemen gyógytárában, Deák Ferenc-utca 11—12 sz.

— Parketta tükörfényes lesz Vojtek és Weisz-féle parkett-viasz használatától. 1 doboz 1 korona. 44

Pintye Györgyöt fölmentették.

(A nagyváradi törvényszék meglepetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, június 8.

A magyar igazságszolgáltatásban a bírói megtévedés igen ritka dolog, úgy, hogy ha egy-egy jogi lapsus bekerül az igazságügy berkeibe, jogászai körökben élénk feltűnést kelt minden alkalommal. Egy ilyen lapsus esett annak a bírói ítéletnek kapcsán, amelyet a nagyváradi kir. törvényszék egyik büntető tanácsa hozott az aradi Pintye György és társai pénzhamisítási bűnpörében.

Tegnap hirdette ki a törvényszék Pintye György és társai bűnügyében az ítéletet s általános csodálkozásra Pintye Györgyöt a pénzhamisítás vádja alól fölmentette. A fölmentés azért kelt feltűnést, mert Pintye György notorius pénzhamisító volt a közismert dolog s a tárgyalás folyamán több ízben pregnans alakban nyert bizonyítást. Ellene vallott a többiek közt két vádlott társ s ellene vallott egy írásbeli bizonyíték, a melyet Pintye maga adott ki bűnösségéről. Letartóztatásának első hetében ugyanis egy levelet akart kicsempészni Pintye vádlott társaihoz. Ebben a levélben arra oktatja Pintye társait, hogy bűnösségüket ne ismerjék be s azt, hogy a hamis pénzt honnan kapták, semmi szín alatt ne árulják el. De mind ennél fényesebb bizonyíték az, hogy a furfangos detektiv ellen Aradon újabb pénzhamisítási pör van folyamatba téve, a melyből Pintye a bizonyítékok suiya miatt nem fog tudni kigázolni.

A törvényszék a sok terhelt adat mellett sem állapította meg Pintye György bűnösségét s őt a vád alól fölmentette. Büntársait azonban egytől-egyig elítélte. Az ítélet a következő:

Jovanov Demeter 8 napi, Poduba Jováné 1 havi, Faur Péterné 14 napi, Pucsi Lázár 6

napi, Bere György 21 napi, Nikolin János 1 hónapi fogházat kapott. Az ítélet ellen Gáthy Bálint kir. alügyész felebbezést jelentett be. Pintye és védője dr. Kripka Henrik megnyugodott. Az ítélet kihirdetése után két aradi detektiv közzött, akik mint tanúk voltak beidőzve, a következő párbeszéd folyt le:

— Hát fölmentették mondotta az egyik.

— Nem baj, adta meg a választ reá a másik detektiv. Most már olyan bizonyíték van együtt ellene, hogy nem fog szabadulni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az eladott Vertheimkassza. Erdélyi Andor aradi ügyvédi írnok 1902 ben egy Wertheim-szekerényt rendelt M. Adler, Flügel et Comp. bécsi cégtől kétszázhuszonöt koronáért. A rendeléskor egy kisebb összegű előleget fizetett, mikor azonban a pénzszerkevény megérkezett, még az állomáson azonnal eladta Menzer Márton ószeresnek. A bécsi cég sikkasztás miatt feljelentést tett Erdélyi ellen, a kit aradi törvényszék háromheti börtönre és hivataavesztésre ítélte. — A királyi tábla ezt az ítéletet 160 korona pénzbüntetésre szállította le. — A vádlott felebbezése folytán felkerült az ügy a Kuriához is. Ma hirdette ki a törvényszék a Kuria ítéletét, amely a tábla határozatát hagyja helyben.

NAPIREND.

Június 9. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Felicián. — Protestáns naptár: Felicián. — Görög-keleti naptár (június 27.): Hellád. — A nap két 3 óra 47 perckor, nyugszik 7 óra 38 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekljmuzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

Június 9. A felsőbb leányiskola júniálisa (Városliget). — Az aradi kereskedők körének értekezlete este 9 órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Románia gabonatermése. Budapestről táviratozzák: A galeci osztrak-magyar konzulnak a földmívelési miniszterhez küldött hivatalos jelentése szerint Romániában a gabonatermés az eső hiánya miatt oly rosszul állanak, hogy a rozsvetéseket sok helyen már legelő gyanánt használják s lelegeltetés után úgy a rozs, mint a tönkre ment repceföldeket tengerivel szándékoznak beültetni. A buza, árpa és zabvetések, valamint a tengeri ültetvények még eddig eléggé ellentállottak az eső hiányának, abban az esetben azonban, ha az esőzések meg néhány napig meg nem indulnak, ezek is okvetlenül tönkre mennek.

— Fizesésképtelenségek. A bécsi Creditoren Verein a következő fizesésképtelenségekről tesz jelentést: Sadnik József, Marburg. — Lubich H., Grumberg. — Vértés (Wellisch) Ede, Székesfehérvár. — Schlésinger S., Dietmansdorf. — Klemen Iván, Zágráb. — Boronka Karoly, Nagy-Kanisza. — Weisz U., Budapest. — Böhm Betti, Tmesvár. — Neumann Lajos, Pécs.

S z e s z ü z l e t.

— Június 8. —

Mai jegyzéseink: Kész árú nagyban nyers szesz 149 korona, kicsinyben 152 korona; finomított szesz nagyban 152 korona, kicsinyben 154 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. — Száritott moslék 12-80—13— korona mmásanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Június 8. —

Magyar elbrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban — fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 115—116 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 116—117 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 117—118 fillérig. — Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulyban 112—114 fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban 114—116 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 114—116 fillérig.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 8.

Delitőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátozott. Kedvező irányzat mellett 38.000 métermázsza került forgalomba, közben 2% fillérrel drágább áron. Egyéb gabonafélék kedvezők. Időjárás szép.

Estitőzsde. Berlin 1/4 olcsóbb.

Zárulat 12 órákor:

Buza októberre	9.28—9.29
Rozs októberre	6.92—6.93
Zab októberre	6.07—6.08
Tengeri júliusra	5.39—5.40
Tengeri augusztusra	5.49—5.50
Repce augusztusra	10.50—10.60

Zárulat 5 órákor:

Buza októberre	9.29—9.30
Rozs októberre	6.93—6.94
Zab októberre	6.08—6.07
Tengeri júliusra	5.38—5.39
Tengeri augusztusra	5.48—5.49
Repce augusztusra	10.50—10.60

Zárulat 5 órákor:

Oszták hitelrészvény	638.75
Magyar hitelrészvény	744.—
Leszámitolóbank részvény	450.—
Rima-Murányi vasmű részvény	485.—
Oszták-magyar Államvasúti részvény	631.75
Közuti vasút	572.—
Városi villamos vasút részvény	328.50

CSARNOK.

Tógyerka megszabadul.

Irtá: Abonyi Árpád.

[2]

(Folytatás.)

Ezelőtt vagy két esztendővel az öreg Máthé, ki levétvén a szerény tisztartól címet, a nagyhangú „várkapitány” titulust adományozta magának, szörnyű csodálkozásra lakadt (ezalatt persze veszekedett göbékáromkodást kell érteni) — midőn a havas nyugati lábánál fekvő lekencfalvi posta egy irgalmatlanul széles pecséttel ellátott levelet küldött át neki. Levél a „Gialu Mare” alatt! Igazi, pecsétes, bélyeges levél, Bécsből! No, kutyánszki! ez több kettőnél, az öreg tisztartót fölvetette a csodálkozás. De nem bontotta fel mindjárt, hanem előbb megadta a módját, hadd bámuljanak rogyadozó áhítallal a cselédek is. Berikkantotta tehát előbb is Tógyerkát, az erdőkerülő oláh kamaszt!

— Levelet kapék a kegyelmes urtól! — szólt rá komolyan, fontoskodva, ám ez a fiatal havasi legény, akinek testi ereje vetekedett a bivalyéval, csak egy silány tyuk esztét birtokolta és egy csöppet sem bámult. Máthé ránézett és bosszankodva dörmögte szakállába:

— Marha...

Tógyerka mozdulatlanul állt. Tiszta, szép vonásain egy ideg sem rebtent, szelíd szemel ártatlan bambasággal, kérdezve révedeztek az öreg göbén, miközben keze derék-övének gyöngygyel kihimzett cífraságain babrált.

— Parancsolsz valamit, don kapitán? — kérdezte mély hangon, alázattal. Gyönyörű hangja volt e bánatos gyöngye eszű, havasi óriásnak, kire tán a tréfás ellentét kedvéért ragasztották a kicsinylő „Tógyerka” elnevezést, mint ha egy szép szavú harangot kongattak volna. Megtelt vele az egész tágas, boltíves szoba.

— Semmit sem parancsolok Tógyerka fiam — felelte kedvetlenül az öreg s hirtelen fölbototta és elolvasta a mindössze néhány sornyi, rövid levelet, — tyű! a ki vakapja fogalmazta... mit tudjunk csinálni, hókás? Merthogy jönnek az urak! Érted, fiam? Ide jönnek az urak — tehát csináljak rendet.

— Értem — biccentett fejével Tógyerka — jönnek az urak.

— Érted a szén ed kosarát, mikor magam sem értem! — förmedt rá mérgesen az öreg szikulus. — Merthogy azt írják: hintók, lóvak, buorok, cselédek és minden egyebek a gőzösöl jönnek, küldjék embereket a stációra. Mert hogy a kegyelmes herceasszony is érkezend, a ki most beteg lévén. Eredj tehát és tereid ide elejbém a többi mokányt is, hadd rendelkezem! Azután dologra! Rendet kell csinálni egykettőre, különben mindenitöknek letöröm a derekát. Ugorj, édes fiam, Tógyerka, hadd oktassam ki a többi marhákat is. Mind ide seregelenek az ajtó elé!

— Popu az erdőn sántikál, don kapitán.
— Hát a többiek négyen seregelenek és maradj itt, ötödik keréknek, te is.

Tógyerka jó volt, mint a kenyér. Feje azonban keményebb a kőnél. A hercegi család fogadtatásának részleteire sem tudott többé visszaemlékezni, bár ott lógott mindvégig ő is. Az események, emberek, képek, impressziók elhalványodtak, s oh, be szomorú gyorsasággal semmisültek meg agyvelejében. Többnyire csak megsuhintották finoman, villámgyorsan — mint a fecske a vizet. Ez a kívül csupa mintázni való izmokból összerótt szép férfitest — belül csupa lágyassággal, feledékenységgel és naivitással volt kibéllelve és ebben is elérte a mintázni való tökélyt. De istenfélő, becsületos és jámbor volt, mint a vadonság elhagyott fiai általában.

Néhány nappal ezelőtt, június elején, érte életében az első csapás, mely iránt lemha feje érzékenynek mutatkozott. A havasról — hol egy lábó! összetákolta konyhóban lakott, s ügyeltem erdőkerülői rangban a vadont, mely egyetlen igaz barátja, ismerőse és hű társa volt az örökös magány e fenséges birodalmában — a község bírása lecitálta a falu házához és tudtára adta, hogy októberben ő is sor alá kerül a többi legényekkel. Ott kell hagynia a havast és be kell vonulnia Vásárhelyre, a kaszárnyába. Három esztendő után aztán majd ismét visszamehet a „Gialu Mare” rengetegei közé, — három esztendőig azonban a császár kenyerét fogja enni és engedelmesen aképpen táncol, miképpen a vásárhelyi „Vár”-ban a tiszt urak parancsolják. „Ez a legények sora, frátyile — vigasztalja a bíró — én is leszolgáltam a magamét, szolgálj le te is.”

Most, hajnali négy óra felé, midőn Tógyerka kilépett konyhójából, hogy hosszonyelű baltája társaságában megtegye rondes kerülő utját a „Plesca” (kopasz) sziklaoromig, honnan a völgyre és a hercegi kastélyra is páratlanul szép kilátás nyílt — árva feje folyton ezen az egy gondolatot rágódott.

— Ez a legények sora, mondta a bíró és ez igaz... de a kaszárnya, a kaszárnya — dörmögte ijedt tekintettel, s olajbarna, kemény tagjain végigborzongott a félelem az ismeretlen rémtől, melyről jóformán csak annyit tudott, hogy az valami nagyon, de nagyon rosszat jelent. Mit? Azt nem is sejtette, de csak rosszat, jót nem — ezt hallotta Poputól, ki már benn volt a „Vár”-ban, de a kegyelmes Jézus megsegítette: mindjárt az első hónap végén lezuhant — nem egész véletlenül — a lépcsőn és kitérte a lábát. Bár igaz, hogy egész életére sánta marad, s a leányok kacagják, — de legalább megszabadult. A bánat három hete alatt különben így is kapott egynémely csattanós kioktatást, amiért piszkosnak találtatott.

De be is kormozta keserűségében a „Vár” at, ahogy csak tudta.

Tógyerkát rázta a hideg.

El is fog ő abban a várban pusztulni okvetetlen, ez olyan világos, mint a napfény, mely most kerül mindig feljebb és feljebb a „Gialu Mare” ormai fölé, hogy hajnali világosságával bearanyozza a messze terjedő völgyeket is. A „Vár” maga az ördög torka, meg a gyehena tüze — ijesztgette minapában is a sánta Popu, — aki belekerült — vége. Ugy megkinozza és megszívja husát, csontjait, hogy gyakorta tulajdon édes anyja sem ismeri meg az embert.

(Folytatás következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Június 8. —

Fehér Kereszt szálloda. Fejér József birtokos Seprős. — Kohut Armin utazó Bécs. — Aczél Márton utazó Budapest. — Schwarcz Soma utazó Budapest. — Ambruz Jenő magánzó Versecz. — Wierner Jenő utazó Budapest. — Plez Rezső utazó Budapest. — Litzman Vilmos utazó Bécs. — Kobsa Miksa utazó Bécs. — Mandl Gyula utazó Budapest. — Kaszab Soma utazó Bécs. — Berthold Károly magánzó Orosháza. — Rosenstok Manó utazó Budapest. — Mesinger I. dr. ügyvéd Budapest. — Benedek Adolf utazó Budapest. — Schreiner Ede utazó Budapest. — Fuchs Gusztáv utazó Budapest.

Központi szálloda. Stern Ignác utazó Budapest. — Deuch Samu utazó Budapest. — Reif Emil utazó Bécs. — Lamberger Adolf utazó Budapest. — Polgár Zaigmond utazó Budapest. — Barkassy Kál-

mán földbirtokos Algyest. — Neugebauer Henrik utazó Bécs. — Szekeres Lajos mérnök Kisujszállítás. — Sternheim Ignác utazó Budapest. — Carl Albert utazó Bécs. — Szántó Izidor vasgyáros és neje Dézna.

Nyári színház.

Csütörtökön, 1904. évi június hó 9 én:

A takarodó.

Drama 4 felvonásban. Irtá: Bayerlein F. Fordította: Zboray Aladár.

SZERMELEK:

Volkhardt	Békés Gyula.	Lehdenburg	Bónis Lajos.
Klári	Aranyosy J.	Queiss	Győre Alajos.
Lauffen	Ternyei L.	Mihalek	Ligeti V.
Höwen	Marton M.	Hadbíró	Juhai József.
Helbig	Arkossy V.	Ordonanc	Juhász S.

Kezdete este 8 órákor.

NYILTTÉR.*

Kérelem!

Felkérem az igen tisztelt üzletfeleimet, hogy miután Tunczky Gyula ur, mint a Tunczky és Mihájlovics cég beltagja a társas cégtől a mai napon megvált, mindennemű becses megrendelésükkel, és a számlák kiegyenlítését kizárólag nálam rendezni sziveskedjenek.

Aradon, 1904. június 8-án.

Kiváló tisztelettel:

Mihájlovits Gyula,

1574

mint a „Tunczky és Mihájlovics”-cég egyedüli tulajdonosa.

Vécsey-utca 7. (saját ház) gyár és raktár.

Ajánlunk háztartási, mindennemű ipari czélokra, ugyszintén

vasaláshoz

elsőrendű, száraz, darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér.

Felhívjuk igen t. vevőink

figyelmét

azon körülményre, hogy takaréktűzhelyben főzésnél szénrel való tüzelés gyors, takarékos és igen olcsó.

100 kiló 3 korona 40 fillér.

Kályhák fűtésére ajánlunk elsőrendű, darabos, magas hőfoku salon

fűtő kőszén

100 kiló 3 korona 40 fillér

darabos elsőrendű légszesz pirszenet

(Coaks.)

Ugy az aradi gázmű mint porosz minőségűt is tartunk raktáron. — Legjobb kétszer mosott, valódi porosz

kovács-szenet

100 kiló 4 korona 40 fillér.

Megrendelések pontos hazaszállítására fél nap időt kérünk s azt díjmentesen saját kocsinkkal eszközöljük.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

= Intézetek, Gyárosok, Nagykereskedők figyelmébe! =

Posner Károly Lajos és Fia

Első magyar vonalzó intézet, üzleti könyvek gyára, könyomda,
album-gyár és térképészeti müintézet

előkelő budapesti cég képviselőjét

Arad szabad királyi város

és Aradvármegye területére

átvette az:

Aradi Nyomda Részvény Társaság

ARAD,

József főherczeg-ut 22. sz.

Kérjük azon t. vevőket is, kik a fenti céggel eddig is összekötésben voltak, hogy szükség esetében forduljanak hozzánk!

Költségvetéssel, tervezetekkel díjmentesen
készséggel szolgálunk.

Telefon 151.

A ter. észetes keserűvizek sorából magasan kiemelkedik a
Schmidthauer-féle
Igmándi keserűvíz,

mely a **székrekedés** és azzal járó belső bajoknak u. m.: **étvágyhiány, gyomorfejfűdés, aranyér, vérbőség** sat. páratlan természetes gyógyítója.
Már fél pohárral reggelizés előtt használva teljesen fájdalom nélkül hat, a nélkül, hogy a szervezetet gyöngítene.
Főraktár Aradon: G. Földes Kelemen gyógyszerész, Fajér Gyula, Dürr Kocsárd, Schwartz J., Karácsonyi A., Rothstein M., Dalmel L., Guttman S., Lázár Gy. Tamásán K., Berger J. és Altmann Ede uraknál. Kapható **mindenütt**, ugye egész, mint a közönség kényelmére a 2-3-szori asználatra elegendő kis fél üveges töltésben is. Utasítás mellékelve.
Fél üveg 30 fillér. **Egész üveg 50 fillér.**

11921—1904.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelemügyi minisztériumnak rendelete nyomán, ezennel közhírré tesszük, hogy a cs. és kir. hadapródiskolákban az az 1904—1905. tanév kezdetén több üresedésben levő hely fog betölteni.

Miről az érdekelteket azzal értesítjük, hogy a részletes feltételek a katonai ügyszályban betekintheők.

Arad, 1904. évi június hó 4-én.

A városi tanács.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

99594—1904. F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha- és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni:

Állomáson	1. évi június hó
Bpest nyugoti	24-én d. e. 9 óra
Miskolcz sz. p. u.	27-én d. u. 2 óra
Bpest ny. p. u.	28-án d. u. 2 óra

Budapest, 1904. évi június hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Arad szab. kir. város polgármesterétől.

107—1904. pm.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy az Arad szab. kir. városi összeiró bizottság az esküdt képesek alaprajstromát 1905. évre elkészítette, s hogy az alaprajstrom a bizottság hivatalos helyiségében a városháza tanács-termében f. évi június hó 1-től kezdve 15 nap alatt bárki által megtekinthető és hogy az ellen alkalmas egyének kihagyása akár nem alkalmasnak bejegyzése miatt ezen 15 nap alatt, tehát június hó 15-ig bezárólag a hivatalos órákban d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig bárki felszólalhat, valamint ezen felszólalásra, melyek szintén közszemlére fognak kitétetni, június 16-tól június 23-ig bezárólag bárki észrevételeket tehet. A felszólalások és észrevételek az összeiró bizottság elnökének írásban nyújtandók be, vagy szóval előterjeszhetők.

Arad szab. kir. város összeiró bizottságától.

Kelt Aradon, 1904. évi május hó 31-én.

Institúris,

kir. tanácsos, polgármester az összeiró-bizottság elnöke.

Az egész világból jövő

hálaíratok és elismerő levelek fényes bizonyítást tesznek arról, hogy a

Hajós-féle**ARADI IBOLYA-CRÉME**

szeplő, májfolt, bíbires, bőrvörösség és mindennemű arcztisztatlanság ellen feltűnő jó és utólrérhetően készítmény. A bőrbe rögtön felszívódik, hatása bámulatba ejtő. Nappal is használható

Egy tégely ára 1 korona.

Aradi Ibolya-crém szappan 70 fill.

Ibolya-hőlgypor fehér, rózsza és crém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 1 kor.

Kapható a készítő és feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában 118

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kelemen, Hauer Lajos (Gáj), Kosuth Pál, Ring Lajos, Vojtek Kálmán gyógyszerész urak és Vojtek és Weisz droguista uraknál.

Figyelmeztetés: A bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessenek kérni és elfogadni.

Műhely áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy asztalos műhelyemet május hó 1-étől Atzél Péter-utcából

Sina-utczai házamba

a román szemináriummal szembe

helyeztem át

s azt továbbra is

Czirkál Géza

ezég alatt magam fogom vezetni.

Midőn ezen áthelyezést b. megrendelőim szives tudomására hozom, egyben kérem további támogatásukat ezégem iránt.

Teljes tisztelettel

1428

Czirkál Géza.**Seiler Bertalan**

paszományos és gombkötő üzlete

Weitzer János-u. 13. sz.

a főpostával szemben.

Ajánlja dus raktárát mindenféle paszományos és gombkötő árukban, u. m. zsinór, gomb, rojtok, bojtok, selyem Ponponok és zsaniliákban. Elvállal 526 minden e szakba vágó munkát, a legjutányosabb árak mellett.

Magyar királyi államvasutak.

63039—904. A. I. c. sz.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak hivatalnokai, altisztei és szolgál nyugdíjintézetének tulajdonát képező házakban teljesítendő közműves-, festő- és mázólatatározási munkákat biztosítani kívánván, e munkák elvállalására nyilvános pályázat hirdettetik.

Pályázni lehet az összes házakban előforduló munkákra együttesen vagy pedig külön egy vagy több házban végrehajtandó munkák elvállalására.

Felhivatnak e munkákra pályázni óhajtok, hogy lepecsételt, sajátkezüleg aláírt ajánlataikat f. évi június hó 9-ik napjának déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál (Andrassy-ut 78. sz. A. I. c. ügyoszt.) benyújtsák, a hol azok ugyane napon nyilvánosan fel fognak bontatni.

A munkák végrehajtásához köztölt feltételeket tartalmazó ajánlati minta, valamint a költségszámítás a rendes hivatalos órák alatt reggeli 8 órától d. u. 2 óráig ugyanott megkapható.

Az egy korona bélyeggel ellátandó ajánlat, melyhez az iv. nként 30 filléres bélyeggel ellátott és sajátkezüleg aláírt költségvetés is csatolandó, következő felirással nyújtandó be: „Ajánlat a m. kir. államvasutak hivatalnokai, altisztei és szolgál nyugdíjintézetének tulajdonát képező házakban teljesítendő tatarozási munkákra.”

Az ajánlati összeg 5, azaz öt százaléka bánatpénz gyanánt legkésőbbben az ajánlati tárgyalást megelőző napon, vagyis június hó 8-án déli 12 óráig készpénzben, vagy óvadék-képes értékpapírokban a m. kir. államvasutak főpénztáránál leteendő.

A letéti jegy az ajánlathoz nem csatolandó.

E feltételeknek meg nem felelő, valamint később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok felett szabadon dönthessen. Budapest, 1904. évi május hó 15.

Az igazgatóság

(Utánnomás nem díjaztatik.)

287—1904. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Kossuth utcza és a Szt. Péter-téri községi elemi líu iskolák részére szükséges 142 drb. 3 ülésű iskolai fapad szállítása iránt folyó évi június hó 13-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: darabonként festéssel együtt 14 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1904. évi június hó 6-án tartott üléséből.

Kiadta:
Dr. Angel, s.k.
aljegyző.

Magyar királyi államvasutak.

79754—1904. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1904. évi szeptember hó 1-től 1905. évi augusztus hó végéig terjedő időre szükséges 10,000 métermázsa repceolaj szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiirt mennyiség csak megközelítő szükségletet képezvén, az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy ezen mennyiségnél egy negyedrészt erejéig többet vagy kevesebbet megrendelhesen.

Az ívenként egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1904. évi június hó 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott olaj értéke 5%-a legkésőbb 1904. évi június hó 27-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291—96. számú általános szállítási és a fenti anyagok szállítására vonatkozó 111880—901. számú különleges feltételek.

A pályázatra, valamint a szállításra vonatkozó egyéb részletes módok az ajánlati felhívásban foglaltak, mely az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában, valamint az üzletvezetőségeknél és a hazai ipar és kereskedelmi kamaráknál betekinthező.

Az ajánlati felhívás az ajánlatot tenni szándékozóknak a fent nevezett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kívánatra postán megküldetik.

Budapest, 1904. évi május hó.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Kajhullás, hajmoly és fejkorpa ellen legbiztosabb szer

a Kossuth-féle

„Tinctura Capillorum“

több ismert nevű orvos által kipróbálva és ajánlva

Egy eredeti üveg ára 2 kor. — Egy próba üveg ára 1 kor.

Kapható a készítőnél:

UDVARDI KOSSUTH PAL

gyógyszertárban Arad, Boros Béni-tér 15. 1049

Kapható: Földes Kelemen, Vojtek Kálmán és Krebicz Géza urak gyógyszertárban.

Telefon 331.

Rozsnyay Máttyás

gyógyszertára

a Szent Káromsághoz, Aradon, Szabadság-tér.

Mindennemű kül- és belföldi különlegességek, szépítőszerek, arczvizek, hölgyporok, pipere és gyógyszappanok, kótszerek, illatszerek, irrigátorok felszerelve, cognac, rum, tea, törköly, malaga, ménesi, aszabor, cacao por, gyermektáplisztek, fogporok, szájvizek, hajszeszek, szobailatok, valódi kölni víz, nagy választékban kaphatók. — Ártalmatlan, csodás hatású bőrfinomító készítmények.

Serail-arczkenőcs, éjjeli használatra. Egy tégely 1 kor. 40 fillér, kis tégely 70 fillér.

Serail-Créme, nappali használatra. Egy tégely 1 korona.

Serail-szappan. Kétféle pipere szappan, 1 drb. ára 60 fillér.

Serail-szájviz. Kellemes aromás szájviz. 1 üveg 1 kor. 50 fillér.

Serail-hölgypor. Kiváló minőségű finom pipere por 3 színben. Egy doboz 1 korona.

Gyermekeknek váltóház, hideglelés, számarkóhégés ellen a legjobb hatású szer a valódi több-**Rozsnyay-féle chinin cukorka.** Valódi csak akkor használatos, ha minden egyes darab csomagoló papíros a Rozsnyay Máttyás névaláírással van ellátva. Egy 10 drbot tartalmazó doboz 1 kor. 152

MINDEN HOLGYNEK SZÜKSÉGES ARCBORE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE**MARGIT-CREMET**

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem csinos, hanem a bőr által azonnal fel szívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Par napi használat után megszüntet szepilót májfoltot, bőrrákát (mitesser) és minden arcztisztálanságot. Massazsához használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Kamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 1075

Margit szappan 70 fillér. Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszertárakban és drogueriában.

Apáttalván: Tar Imre, Battonyán: Fedor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csémén: Berkes Árpád, Elekén: H. Pekker István, Földeseken: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonozon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-Ágotán: Fejes Lajos, Kertészon: Hackenberger László, Medgyessyváráson: Kelecsényi Ferencz, Mész-Kovácsán: Szabady Viktor, M.-Radán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmán: Hanzsós Adam, Nagy-Zorindán: Vály Géza, Ó-Pécskán: Kocszin János, Pankotán: Pósevit Gusztáv, Pityarozon: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Símádon: Csiky Lukács, Soborszában: Károlyi Kálmán, Szemlaken: Hanszler Sándor, Taucson: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternaigó Géza urak gyógyszertárban.

Ékszer tárgyakat,

órákat,

tört arany- és ezüst-neműt,

zálogcédelákat

a legmagasabb árrban vesz vagy más új tárgyakra átcsere

DEUTSCH IZIDOR

ARAS ES ÉKSZERESZ

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-orató. 1078

Legelőcsőbb bevásárlási forrás ékszerekben és órákban.

Egy tanuló felvételt.

Telefon 438.

A közönséghez.

Az Aradi cipész-mesterek szakcsoportja ez évi május hó 28-án közgyűlést tartott, amelyen az összes cipésmesterek egyhangú kívánságához képest kimondották, hogy a cipők eddigi árát csekély százalékkal fölemelik.

E határozat meghozatalára az a körülmény indította a szakcsoportot, hogy a bőr ára tettemesen fölemelkedett, úgy, hogy a cipészek helyzete e visehetetlenné vált. E nyomoztató viszonyok közepette a cipészek kénytelenek a nagyközönség szves jóindulatához folyamodni s kérni, hogy ezen kis áremelést elnézni sziveskedjenek, annyival is inkább, mivel a cipészek továbbra is erkölcsi kötelességüknek tartják, hogy jó, elsőrendű minőségű anyaggal és kifogástalan munkával szolgálják ki az igen tisztelt közönséget.

Másképp pedig, mint az eddigi áraknak igen csekély százalékkal való fölemelése által nem tudták a cipészek módját ejteni, hogy nyomoztató helyzetükben is minden tekintetben kielégítsék az igen tisztelt közönség igényeit s egyben elhatározták azt is, hogy a vasszeggel szegezett bécsi rongy munkát javítás végett el nem fogadják, annál is inkább, mert az nem hazai gyártmány.

Kiváló tisztelttel

Az Aradi cipész-mesterek szakcsoportja.

1578

A kinek

ismeretség híján

bazastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,

kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.:
vagy

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

Aki

mind Ezeket vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbán értezt, ha az

„ARADI KOZLONY”

kis hirdetés

rovatát használja.

Egy modernül épült

új családi ház, magyar-utca 17.
sz. alatt szabad kézből eladó. Bő-
vebbet ugyanott. 1401

Elköltözés végett

eladom összes butoraimat, ebédlő,
háló és nappali szoba berendezé-
seket. Czimem a kiadóban. 1564

Butorozott szoba

külön bejárattal azonnal kiadó.
Andrássy-tér 20. sz. 18. ajtó. 1874

Nagymennyiségű Maculatura

eladó az Aradi nyomda Részv.
Társaságnál.

Intelligens középkorú nő,

magános urhoz gazdasszonyrak
ajánkozik. Czim a kiadóba. 1576

Komoly ösmeretséget

őhajtok kötni egy igen csinos, szép
barna leánnyal 18—22 éves, hozó-
mányra nem reflektálok, arzékképpel
ellátott leveleket Poste restante
kérek. Fecske 50. 1577

Vadgalamb 32.

találkozásunk óta nem kaptam
levelet, miért nem ír, előnyben ré-
szesíteném választ kérek Fecske
50 Poste restante. 1577

Két szobás lakást

keresek

irodának

a Boros Béni-, Szabadság- avagy
Andrássy-tér közelében. Lehető-
leg földszinti és teljesen külön-
bejárattal (kapu alól) legyen.
Ajánlatok „Iroda” jellegével
a kiadóhivatal közvetít.

= Biztos existenzia =

Ügyes és gyakorlattal bíró jobb módú

kereskedők,

kik vállalkoznak különböző comsum cikkek privát emberek
nek való eladására, tisztességes megélhetést biztosíthatnak,
ha egy igen előkelő hamburgi céggel lépnek összeköttetésbe.
Ajánlatokat az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalába kérünk
R. S. 12. jellel.
Referenciák ugyancsak ott szerezhetők be.
Ajánlatokat kérünk németül, hogy azokra kimerítően vá-
laszolhassunk. 1557

ALAPITOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám.
Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.

ALAPITOTT 1890.

A legjobb fémtisztító szer

ma és az is marad az

AMOR

fémtisztító gyönyörű fényvel.

Mindenütt kapható 14, 20 és 30 filléres
dobozokban.

Gyáros: Lubszynski & Co., Berlin N. O
Ügyeljünk az „Amor” védjegyre.

511

828—1904. szám.

Buttyin község előjárótól.

Hirdetmény.

Mellyel alulírott előjáróság közhírré teszi, hogy Buttyin
község tulajdonát képező 93 darab 200 koronás névértékű
Aradcsanádi vasuti részvény f. évi július hó 1-én ese-
dékes osztalék nélkül ajánlat tevés útján a legtöbb
ajánlat tévőnek eladatik.

Ugyancsak az ezen község tulajdonát képező a buttyini
691. sz. tkvben felvett 1. a. összeirási számú lakóház 1 kat.
hold 370 □-ól terjedelmű beltelekkel — mely a község piac-
terén, az építendő kir. jbiróság és tkv. szomszédságában fek-
szik és jelenleg vegyes kereskedésnek van bérbe adva —
Buttyin község házában 1904. évi június hó 30-án d. e. 10
órákor tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási becsérték 14000 korona, ezen alul tett ajánlat
figyelembe nem vétetik.

Az eladási feltételek Buttyin község házában a hivatalos
órák alatt megtekinthetők.

Felkéretnek ennél fogva a venni szándékozók, hogy a
részvényekre vonatkozó ajánlataikat kötelezettség mellett és
ezen kijelentéssel alulírott előjáróságához 10 napon belül
küldjék meg, a házra vonatkozólag pedig az árverésen részt
vegyenek.

Buttyinban, 1904. évi június hó 3-án.

1550

Előjáróság.

Országszerte ismert

vizsgalapjainkból

100 drb 1 korona a pénz előre való be-
küldésével bementve 1 k. 30 f., mint ke-
reszkötés tokban küldve, a gyűrődés
ellen vedve. 100—750 drbig a bémentesi-
tesre 72 fillér küldend. Utánvétellel a
szállítási költség sokkal több.

Ingusz I. és Fia
kiadóhivatala Arad.

Hermann Miklós

vegyszer tisztító és műfestő

Csernovits Péter-utca 19 szám,

ki a Fővárosban több évig mű-
ködött, ajánlja magát a nagyér-
demű közönség b. pártfogásába.

Elvállal

csipke függönyök,

szőnyegek stb.

vegyszer tisztítását.

Németh és Klein

lugosi kereskedő cég nagybani
(Engros) üzletébe való alkal-
mazásra egy a fűszer és egy
a rövidáru szakban jártas

segédet keres.

Az állást csak olyan egyé-
nek nyerhetik el, a kik az egyes
szakmákban való jártasságukat
és teljes megbízhatóságukat az
írásbeli ajánlatokhoz csatolan-
dó bizonyítványokkal igazolni
tudják. 1570

Kerékpár és varrógép

raktár.

Kalmár **** József**

villanyműszerész

ARAD, Salacz-utca 2. sz.

(Központi szállodával szemben.)

**Varrógépek,
kerékpárok**

kedvező részletfizetések

mellett kaphatók.

Készít telefon- és villanycsengő

berendezéseket. 1550

Nagy szakszerő javító-műhely.